

4310135

(వ తి ది న ము ప్ర క టిం వ ర బ డు ను)

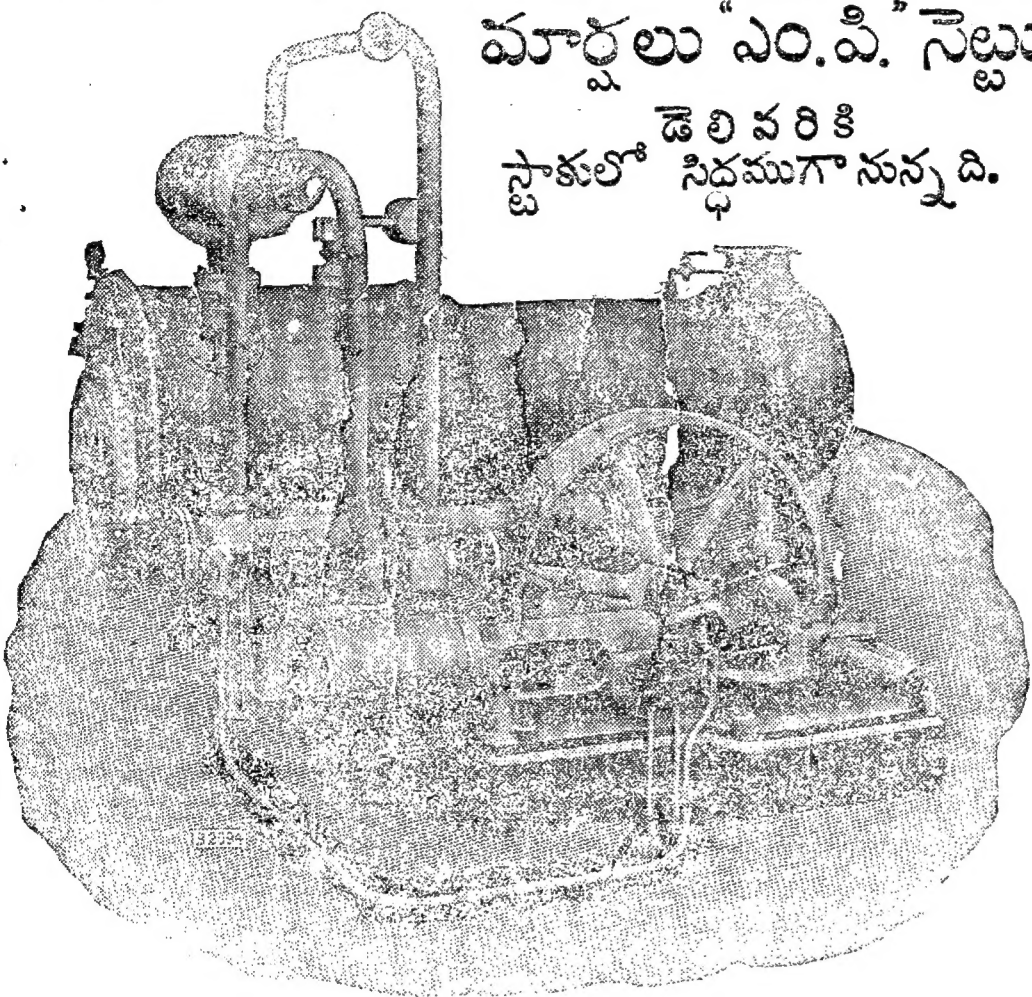
Vol. 7.

మొదటి భాగం. 2

{ ఐన్న పట్టణము 1921 వ సం॥రం మార్చి నెల 12 తేది శనివారము
కా డ్రి నా మి ఫం వ త్స ర ఫా ల్గు ణ మా స శు క్ల తృ తి య 3.

No. 233

నంచిక ౨౮౩

మార్వలు "ఎం.పి." నెట్టు

డెలివరికి
స్టాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

అమృతంజనము

కలనాశ్వులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర వీరికన్న మౌఖ్యమును మౌన
మౌన అమృతంజనమును వాడి
నంద మౌఖ్యమును నయముగను.
తయ్య ౧౦ 0.10.0 అణాయి.

మోహనిలైలము

సీసా 1-8 0.12.0.

తామరలైలము

కబ్బి 1-8 0.6.0

వండ్ల పొడి

కబ్బి 1-8 0.2.0

అమృతంజనం సింగ్,

బొంబాయి . విజయవాడ.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వైవింగు
"మొదలగువాటితో పయిన ఉండునది మార్వలు "ఎం. పి." మార్చి నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను. 1806

మార్వలు సన్ను ఓకో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాన్ ఐస్: బెజవాడ, తంజావూరు.

నెం. 9 నెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

(2129) మణిఆయిల్

జయరాజ్ గొల్లపర్తిపెటెలు (ప్రెసిడెన్షియల్ ఉపయోగము)
తేనెమునకు చురుకుదనమును కల్పించి బలహీనమైన
కొగలుకులకు బలమునిచ్చును. తేనెము, తేయ, కానా, కండ్లు,
పిటిలి గలవిని మంటల తేనెమునకు తేనెమును చల్లవలెను.
వ్యూహితములతోని మార్పొందమును కొద్దిగా ఈ మార్గ దర్శ
కుల కలగను. ఇట్టికి చురుకుదనము కలగను గానక యెం
దునుచు గాక మృదుత్వము నిచ్చి, బిచ్చు కలిగించును.
ప్రత్యేక శ్రీ మణిఆయిల్ గోపిందెట్,
బెజవాడ బొంబాయి, 287, బ్రాడ్వే, బెజవాడ.

మీ వైద్యునికి

ప్రైవు సోజను ఆను దివ్యావధము

అతిమూల్యమునకు చేరువోయిన వని తెలి
యినది. ఇది మిక్కిలి శాస్త్రాక్రమముగా రచించిన
చేతనబడినందున ఈ వ్యాధిగ్రస్తవారికి మంచినికాదు
నిచ్చును, మీ వైద్యుని ఫలము అడుగును.
అన్ని మందులమార్గములో దొరకును.

మీ వైద్యునికి

హార్టోటోనును (2180)

గురించి కాగునా తెలియును. లెక్కలేమి వుం
దును, స్త్రీలు అల్పాగ్రతతో పోగొట్టుకొనిన ఈ
మును శీత్రముననే పొందవచ్చును. తక్కువ ధీమా
వాడును.
ప్రతి మందుల మార్గములో ఇది మెండు దొరకును.
G. W. Carrick Co., NEWYORK.

అమృతంజనం దీపోవారి ఔషధాలయమునందు అమృతంజనం తామరలైలము మోహనితయలం
దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోషధములే గాక ఇతరము లగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి.
కావలసినవారు కేటలాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. కేటలాగును కోరినచో తక్షణం పంపెదము.

ఇప్పుడే వెలువడినది.
ఇప్పటికీ చాల ప్రతులు
లు ఖర్చు పడినవి.

తిలకుగారి జీవితము

త్వరపడుము.
స్వరాజ్యము
సంపాదించుము.

(మహాత్మా) ఆంధ్రకవితాధిపతి అయిన కాశీకాథుని శాగ్వేరరావు పంతులు గారు
దీని నెంతయో ప్రశంసించుచు వ్రాసిన నివృత్తును (ప్రస్తావన కలదు.)

ఇందు మత, రాజకీయ, సాంఘిక పారిశ్రామికాది విద్యాది విషయముల గూర్చిన శుభవ్యాసములు 40 కలవు. చక్కని జీవితచారిత్ర గలదు. కల్లెకూటములోను, గ్రామ చావల్లలోను ప్రజాసమూహమునకు చదివి వినిపించి దగినది. అక్షరజ్ఞానమున్న ప్రతివాడికిని విషయము చక్కగ బోధపడును. 426 పుటల గ్రంథము. ఈ యవస్థాసములను ధరించిన తిలకు మహానీయుని జీవితసారమే ప్రజలకు తారకము. మానికొండ సత్యహరాయణశాస్త్రి బి.వీ గారిచే రచనవంతముగ వ్రాయబడినది. వెల రావయ్య బైందు రు. 2-0-0, అట్టబైందు 2-4-0. పోస్టేజి పేలు.

వలయువారు:- ఆంధ్రప్రదేశ్ కావ్యాలయము, 7, తంబుకెట్టిపేటి మద్రాసు.

మీరు నిజమైన దేశభక్తులా? అయినచో దీనిని జడువుడు!

లోకమాన్య బాలగంగాధర

తిలక మహారాజ నాటకము

త్వరపడుము.

కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే కలవు.

ఇది పదియవ సం॥ చురచాటకము. ఇందు లోకమాన్య జీవిత మంతయును, వారు సూర్యచేతనమున చేసిన మహాదేశావళి, వారు చేసిన కష్టములు, స్వాధ్యాయములు, తేజోవర్తియై, కష్టముల గట్టునట్లు మిగుల చమత్కారముగా సభిల్లించుచు ముంభైకిని కలకత్తా శ్రీరాధ కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారిచే రచించబడినది. ఇందు శివరాత్రి చురచాటకము, వేలాది శోభలో నిరవమానమైన తిలకుని విశేషము, మాండలికము లై ఆలోలోకమాన్యని స్థితియును, చరిత్రీకరము. దేశభక్తులందఱును దీనిని కొనితీరవలెను. దీనివలన వచ్చు ద్రవ్యములతో గొంత రాజమహేంద్రవరమున వెలకొల్పబోవు తిలకు మహాయోధావలె నొనగలడు. కావున దేశమందును దిలకుమహారాజునందును భక్తిగలవారు దీనిని తెప్పించుకొని చారి ధన మిట్టి సర్వవియోగమున జీవయోగితి మాటలతో బ్రోత్సహమును గలిగించుట గాక యని కొడుచు స్వారము. వెల రు. 1-0-0.

1. కలిభాషిణీనాటకము:- ఇది కృంగారపు నువ్వు. వ్యవసాయక కష్టములను మృదువుచు గాన కల్పనమును, చమత్కారకల్పనలు, శారదమహామణి చర్యలు కలవు. వెల రు. 0-12-0
2. మోహినీమనోహరనాటకము:- ఇది మేకిపియ్యది తెల్పునైటు నాటకములోని కథ. కథాశాయిక పురుష సేవకుతో సనేక చమత్కారములు చేసినట్లు మనోహరముగా రచించబడినది. కృంగారము. వెల రు. 0-8-0.
3. ప్రత్యున్నాసాఖ్యానము:- ఇది మిక్కిలి చక్కని కృంగార కథకావ్యము. అనేకము లైన శిల కల్పనలు కలవు. మిక్కిలి సులభమైతి. వెల రు. 0-12-0.
4. శ్రీకృష్ణభారతము:- మూలానుసరణముగా రచించబడుచున్నది. ఆదిమంచకము మామ సంపుటము లుగా నున్నది. సంపుటము 1-కి రు. 8-0-0. ప్రాగంధము అన్నిటికిని పోష్టేజి ప్రత్యేకము.

కవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు, రాజమండ్రి.

అమృతాంజనం డిపోవారి

సుందరమైన 1921 ఉపయోగమైన

క్రొత్త క్యాలండరు

విక్రయమునకు సిద్ధముగనున్నది.

క్యాలండరు వెల 1-కి 0-4-0 వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0

వెలనె వ్రాసుకొనవలయును.

తామరతైలము	వండ్లపాడి	మోహనితైలము
దబ్బి 1-కి, 0-6-0	దబ్బి 1-కి, 0-2-0	సీసా 1-కి, 0-12-0

అమృతాంజనం అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము

దగ్గు, తైలము, పడికము, రొమ్ముపడికము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు, బెణుకులు, చిల్లలు, మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.

చక్కనిదబ్బితో సహా వెల రు. 0-10-0 దబ్బా 1కి రు. 6-0-0 పోస్టాఖర్చులు పేలు.

అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు.

పౌంఠెకలములు - నిబ్బం.

బ్లాక్ పుస్తకము	1-కి 2-7-0	వాలర్ పుస్తకము	1-కి 6-8-0
చావల్లకే	2-8-0	సేప్ట్	8-8-0
పాస్ అర్జి	4-7-0	ప్రెట్ పేసము	0-12-0
రాజీవేనామ గ్రాంథము	1-కి ఒకరూపాయ మాత్రమే.	(ఎ)	
కామసంకంజెనీ	తిరువళిక్కేనీ, మద్రాసు.		

శబ్దకౌముది:- ఇది తేలికా ఇహదేవుల చిన్న తెలుగు నిఘంటువు. (తది 0-3 రు. 0. తపాలాఖర్చు పేలు)

ఘోకలే చిత్రపటము 0-1-0

మేనేజర్, ఆంధ్రప్రదేశ్ కావ్యాలయము, మద్రాసు.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(547) నెక్యూరటికేను (1437)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రు. 0-14-0.

వండిత మదనమోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, వంశము ఆల్బరి

ప్రతి 1-కి రు. 0-8-0.

చాచిల్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

బి.సి. ఎస్. వల్లనాడ, చిన్నపురి. ఈ.

వండిత ఆల్బెర్టు-వావిళ్ల, మద్రాసు.

నవ్యకము

బంగారు, వెండి, రత్నములు

నగలును ఇతర వస్తువులును

వాతకు యెచ్చిన పుచ్చుకొని వైకము ఇవ్వబడును.

ఉమ్మడి-రామయ్య శెట్టి

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, వై. నాబాబ్ రోడ్డు, మద్రాసు.

నగలు నాణ్యముగాని పూచీతోడను నుండైన భరితము లేదు. తేలికైనది ఇక్కడనుంచి వంచబడును. నరహరణ లేనివాటిని బలిపిఠముగా అర్పణచేసిన వయిన తేలిక యున్నవడును. ఒకసారి అన్నయి యెచ్చి నగలు రేయూను చేసికొన్నవారి కలన మా నవ్యకము తెలిసికో నవ్వును.

హనుమాన్

బోరక్కు నబ్బు

దీనియందు గుండెని కుల్లములకు కడుపులకు చేరియున్నది. ఇల్లి గుంబంధమును పుండ్లు, దురద, గజ్జి, పాదల, మొదలగు, చర్మ వ్యాధులు అత్యాధ్వర్యకరముగా తొగగును, చర్మమున నవ్వుడుకల్గునును, నునుపును, నాణెమును ఇచ్చును.

అన్నిచోట్లను క్రయమునకు దొరకును. (తది బిల్లై బహుమతాన్ గుర్తు బాగ్రతగా గమనింపుము. ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్స్, మద్రాస్)

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అభ్యుదయగ్రంథముతో జరగజీ గారణి, రహస్యము. శాస్త్రాధికము, ఇంగ్లీషు ఇయితములు, ముద్రకాశ్రయము, భూతలైక్యము, యెచ్చలములు, అమెరికావాణి చిట్టచేత కమాములు చిత్రిత విశేషవివర్ణలు గలవు. ఇంతేగాక ప్రజామృని మోహనములేయట, మామిడివెట్టును పుట్టించుట, తేలముతో సహజముగనుట, కిక్కిరలుకొని కలరాదాచేత దూరముచేయుట, మూర్ఛిమైన గంబులవేర్తన గాళిలో మునుపేర్తని నివారణముగా నివృత్తు తెలుగునకు తెలియవలెను అత్యంతమున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేచిక్ లేదాగలరు శాస్త్రరంగి యెచ్చుచున్నాను. దీనివలన 4-0-0 రూపము. (2119/255) వి. బి. శాస్త్రము వాడయ్య, మంగోల్, గుంటూరు జిల్లా.

రెండు రత్నములు

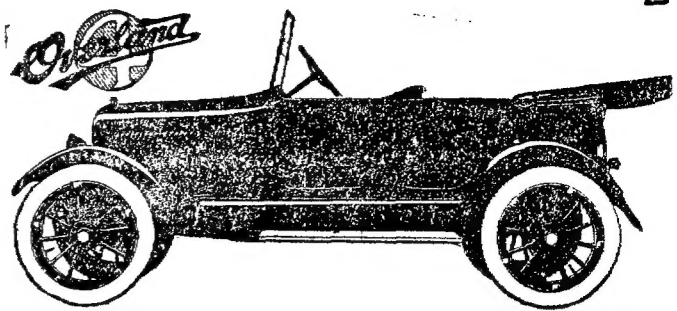
ఇండియానుంచి ప్రఖ్యాతి చెందిన తదిమ క రా నా ఓటో (టెట్రానియా) 1 పుచ్చు 2-0-0 2 డ్రాం 1-4-0 1 డ్రాం 0-12-0 1 డ్రాం 0-8-0

కాంబిల్ బుడ్డి 0-2-0 మిక్కిలి మహానగతిగిన టెట్రానియా అంబల్ బుడ్డి 1-కి 1-0-0 తపాలా ఖర్చు పేలు. పోలు ఏదెంటు; శే. ఎం. శేల్, 2669 260, వై. నాబాబ్ రోడ్డు, మద్రాసు.

ఇవి అమ్మబడునపుడు ధరలు మోచ్చవలెను.

ప్రస్తుతము ప్లాకులో ఓవర్లాండు 4-వ
కారు ధర 1.కి రూ. 4,750 వెంటనే
ఉపయోగించవచ్చును.

అది మా తప్పిదము కాదు. వార్తాపత్రికలను చదువుడు. మారకము ధరను, కార్లపైన హెచ్చించబడిన ధన్నును చూడడు. ఏల ధరలు పెరుగవలెనో మీరే విశదముగను.

అయితే మీరు దానిని గురించి యోచించునపుడు ఓవర్లాండు 4-వ కారు ఎటువంటిది అది యెట్లు ప్రయోగము చేసినది యోచింపుడు. అది అద్భుతమైన కారని తలంచుట లేదా?

మీరు దాని నిదర్శనవిషయమై యోచించునపుడు 1,000 మైళ్లు హిందూజీకమునందు నిరాఘాటముగా ప్రయోగము చేయగలదు. అప్రీలియాజేకమునందే గాక ప్రపంచమునందంతట వెల్లడియైనది. దీనివలన నంత వ్యయము తగ్గుచున్నదో మీరు గ్రహించగలిగినప్పుడు రూ. 4,750 లు మిక్కిలి తక్కువ యని మీరే గ్రహింతురు.

ప్రస్తుతము మీరు ఓవర్లాండును కొనినట్లైతే 12 మాసములలోగల విక్రయించవలె నని యిష్టపడిన మీరు ఇప్పుడు ఇప్పుడైతే ముగించుకొంటే అధికపైకమునకు విక్రయించుటకు వీలు గలదు.

అడిసన్ ఆండు కో., లిమిటెడ్,

(2659)

ఓవర్లాండ్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు, మద్రాసు, బెంగళూరు, ఉదకమండలము.

ది కన్స్టాన్సి మెంటు కంపెనీ, (లిమిటెడ్) (2627)

(1913-వ సంవత్సరము ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టు వనుసరించి ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.)

మూలధనము : : : రూ 25,00,000

వాటా ఒకటింటికి రూ 10 లు వంతున 2,50,000 వాటాలుగా విభక్తమై యున్నవి.

ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలయును :-

రూ 2 లు దరఖాస్తుతోను, రూ 2 లు మంజూరైనప్పుడును, తక్కినది కోరినప్పుడు దఫాకు రూ 2 లు వంతున ఇవ్వబడును.
ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్య 3 నెలలకంటె తక్కువకాని వ్యవధియుండును.

పై రక్తములు

- (1) దివాన్ బహదూర్ గోవిందాను చతుర్వర్ణదాసు, వర్తమా, బ్యాంకర్, మదరాసు, తర్కా.
- (2) ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు బి. ఏ., బి. ఎల్., సి. ఐ. ఇ. ప్రాజెక్టు కలీలు, మదరాసు.
- (3) ఏ. నాదమని శెట్టిగారు, వర్తమా, మదరాసు.
- (4) భాస్కరదూర్ ఎం. ఏ. కుడ్డూర్ బ్రాహ్మణా సాహెబ్ బహదూర్ గారు, వర్తమా, మదరాసు.
- (5) కోటా లక్ష్మయ్య నాయుడుగారు, వర్తమా, గుంటూరు.
- (6) బి. రాజగోపాలాచారిగారు, వర్తమా, మదరాసు.

వ్యాంకర్లు

ఇండియన్ బ్యాంక్, మదరాసు, బ్రాంచీలు.
ది కాతా ఇండస్ట్రీయల్ బ్యాంక్ (లిమిటెడ్) మదరాసు, బొంబాయి.

ఆడిటర్లు

మెసర్స్ ఫ్రెజర్ అండు రాస్,
చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, అర్మీనియన్ బీచ్, మదరాసు.
మానేజింగు ఏజెంట్లు
మెసర్స్ రాజగోపాల్ అండు కో.,
నెం. 18, కారల్ మర్చంటుబీచ్, మదరాసు.

ప్రాసెక్యూటర్లు

ఈ కంపెనీకాదు తెజవాడలో ఒక సిమెంటు ఫ్యాక్టరీని నిర్మించుటకు నిశ్చయించియున్నది. దీనికి తగిన కారకము అన్నియు ఇక్కడ దొరకుటచే పెద్ద స్థాయిలమీద నిర్మించినచో ఎక్కువ సిమెంటు ఇక్కడ దొరకగలదు. గతన్న సిమెంటుకారి కాలనీనంత సిమెంటు శుభ్రము చేయుటకు ఈ స్థలమునందు తగు ఏర్పాటు కర్మలో చేయబడును. తెజవాడ చుట్టుప్రక్కల నన్ను రాయి నిపుణులగు రసాయన శాస్త్రజ్ఞులచే పరీక్షించబడి నిశ్చయించబడెను. దీనివ గతినే సిమెంటు తయారుచేయుటకు ఈ రాయి వనితకచ్చునని అనేకులు నుచు నిశ్చయింపగాను. ఇంగ్లీషువాడు తయారుచేయు దానికంటె ఇదిబాగుగా నుండునని నిశ్చయించబడినది.

కృష్ణానదుండునులో అనేక తావులలో రాయి దొరకినను కృష్ణానదికి తావున తెజవాడకు 52 మైళ్లదూరములో నన్ను మత్తాల వేదాగ్రామములలో దొరకు రాళ్లు చాల మెలైనవి. కావలసిన ఒడంబడిక నిశ్చయమైనది.

సంవత్సరమునకు 40,000 టన్నుల సిమెంటు తయారుచేయునట్టి ఫ్యాక్టరీ కట్టుటకు రూ 20,00,000 లు కావలెను. ఒకటన్ను (6 పీచాలు) సిమెంటు తయారు చేయుట రూ 25 లు అగుచున్నది. ఒకటన్ను సిమెంటు రూ 100 లకు అమ్మబడుచున్నది. గతక కంపెనీలను చాల లాభము పొందవచ్చును. ఈ కంపెనీ డైరక్టర్లు 1920 వ సంవత్సరము డిసెంబరు 30-వ తేదీన సమావేశమై భాగముల నేర్పరచి, రెండవసారి సమావేశమై మరికొన్ని భాగముల నేర్పాటు చేసెదరు. సగము మూలధనము వసూలైనచే రాబోవు చాలా మునునందు వ్యాపారమును ప్రారంభించెదరు. చందా వాతముగా చేర గోరువాడు మద్రాసు, భాగదాల బీచ్, 18 వ నెంబరు భవనమునందును, మానేజింగు ఏజెంట్ల కర్మలో దరఖాస్తు లంపుకొన వలెను.

పి. కె. ఎ. ఆంధ్ర కో., పెరిశేపి. (నెల్లూరు జిల్లా)

164, చెన్నాబనూరు రోడ్, మద్రాసు.

రాజమండ్రి } సేతు పరమరాం బియాస్.
4-8-1921.

S. S. Dean & Co,
Managing Agents 55, Extra street, Calcutta.

ప్రజలలో కట్టుబాటులు లేవనెత్తటం స్వరాజ్యము స్థితికి
కదు. విడిచి వదిలేసినచో కార్యకాలి వాడు. ప్రజ లేవాణి
తో కలిసనప్పుడు స్వరాజ్యము స్థితియగును. పక్షత్రయ మొప్పును
వారు మద వదిలేయవలయును. నిభుల్లము సహాయ చేయు
టకు వారు వదిలేయవలయును. శరీరముకల్తా అశ్శీగు తెరచి
వచ్చును శిరువామూలను పరిరక్షణలో ప్రవేశించును.

సేవకులు కావాలను.

(డి. రాజగోపాలాచార్యులవారు)

నేను కొంతకాలం నా పనిని నిలిపివేసి... నేను కొంతకాలం నా పనిని నిలిపివేసి...

ఇప్పుడు నాకు నేను చేసిన పని... ఇప్పుడు నాకు నేను చేసిన పని...

మహాబలిపూర్ణ రసాయనం

కందీక నారాయణస్వామి దేవాలయం... కందీక నారాయణస్వామి దేవాలయం...

నెంజిల్ స్వదేశీ స్టాంపు... నెంజిల్ స్వదేశీ స్టాంపు...

వకతున.

పాతువల్లూరు యెస్టేటు ఏలూరు తాలూకా... పాతువల్లూరు యెస్టేటు ఏలూరు తాలూకా...

పాతువల్లూరు యెస్టేటు విమోచనం... పాతువల్లూరు యెస్టేటు విమోచనం...

నోటీసు.

తెనాలి గ్రామపంచాయతీ గోపంద రాజుల తండ్రి... తెనాలి గ్రామపంచాయతీ గోపంద రాజుల తండ్రి...

మదరాసు శాసనసభ.

మార్చి 12:—నన్ను జేయవలసిన ఆర్డర్లు... మార్చి 12:—నన్ను జేయవలసిన ఆర్డర్లు...

18 వ నిబంధన.—ఏదైనా ఒక ప్రజాస్వామిక నిబంధన... 18 వ నిబంధన.—ఏదైనా ఒక ప్రజాస్వామిక నిబంధన...

ఏ. రాజస్వామి మొదలైనవారు ఆమోదించి... ఏ. రాజస్వామి మొదలైనవారు ఆమోదించి...

28 వ నిబంధన.—28 వ నిబంధనలోని 1 వ క్లాజులో... 28 వ నిబంధన.—28 వ నిబంధనలోని 1 వ క్లాజులో...

ఏ. రాజస్వామి మొదలైనవారు ఆమోదించి... ఏ. రాజస్వామి మొదలైనవారు ఆమోదించి...

2 వ క్లాజులో—ఈ వక్తు కలుగుచున్నది—“ఏదైనా... 2 వ క్లాజులో—ఈ వక్తు కలుగుచున్నది—“ఏదైనా...

ఏదైనా అతని గుణములను తటాకున చేర్చుట... ఏదైనా అతని గుణములను తటాకున చేర్చుట...

ఏ. రాజస్వామి మొదలైనవారు ఆమోదించి... ఏ. రాజస్వామి మొదలైనవారు ఆమోదించి...

అతని అభిప్రాయం నిజమై ఉండవలసి... అతని అభిప్రాయం నిజమై ఉండవలసి...

కృష్ణా నాయకగారి సరణున నీ. సి. ఎస్. నరసిం... కృష్ణా నాయకగారి సరణున నీ. సి. ఎస్. నరసిం...

డి. జే. నారాయణ ఆయనకు కృష్ణారావుగారు... డి. జే. నారాయణ ఆయనకు కృష్ణారావుగారు...

కొంతకాలం పనిచేసి, ఆర్డర్లు-జనరల్ గారి... కొంతకాలం పనిచేసి, ఆర్డర్లు-జనరల్ గారి...

మధ్యాహ్నం 1.30 గంటలకు రాత్రిపూటకు ఆంధ్ర... మధ్యాహ్నం 1.30 గంటలకు రాత్రిపూటకు ఆంధ్ర...

అదే విధానమునా ఇటీవల నూతనముగా నిర్మిత... అదే విధానమునా ఇటీవల నూతనముగా నిర్మిత...

రక్తిని కాల్చేవారైనా అప్పుడప్పుడు వారి... రక్తిని కాల్చేవారైనా అప్పుడప్పుడు వారి...

సభ అంతట ముగిసినది. ఆయనవారైనా మిగిలిన... సభ అంతట ముగిసినది. ఆయనవారైనా మిగిలిన...

జేతీయ ప్రార్థన సమావేశము:—రేపు (ఆదివారము)... జేతీయ ప్రార్థన సమావేశము:—రేపు (ఆదివారము)...

అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి... అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి...

చర్చిగాడికి వచ్చినవారు... చర్చిగాడికి వచ్చినవారు...

అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి... అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి...

అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి... అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి...

అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి... అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి...

అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి... అందమ, మార్చి 8:—చర్చిగాడం యాదవ్వు గారి...

మదరాసు కార్పొరేషను

నోటీసు. (2928)

తెండ్రు కావాలను.

కార్పొరేషను వారి ఎడ్యుకేషన్ 1921-వ సంవత్సరము... కార్పొరేషను వారి ఎడ్యుకేషన్ 1921-వ సంవత్సరము...

జయమొందిన తెండ్రు వాడు వై. వరత్తుల... జయమొందిన తెండ్రు వాడు వై. వరత్తుల...

బుద్ధులు బాగుగా ఉద్యోగించుటకు... బుద్ధులు బాగుగా ఉద్యోగించుటకు...

కార్పొరేషను వారి ఎడ్యుకేషన్ 1921-వ సంవత్సరము... కార్పొరేషను వారి ఎడ్యుకేషన్ 1921-వ సంవత్సరము...

మొంటు సెక్యూరిటీ... మొంటు సెక్యూరిటీ...

1874 సం. స్థాపితము. హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి. మా నేతరు:—ఆర్. పాటర్ ఫన్ (అవుకా)

ఫస్టును రూ. 5,15,00,00 వైగాన యున్నది. 1919-వ సంవత్సరము నందు వరుంబడి 84,98,305

ఇప్పుడు జరుగుచున్న అమ్మా రెన్యుల మొత్తము 24,63,20,000

మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి బార్డుకు బాన్సిగా చెల్లించిన మొత్తము 5,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున పనిచేయుటకు ఏదైనా కావలయును. వారు అనుభవ కాలురుగ నుండ వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును. ధరవాత్తు ఫారములను యా క్రింది విధానమునకు వ్రాయుడు.

హిందీ బాలశిక్ష

ఈ వారము లోపల మా హిందీ బాలశిక్ష ద్వితీయ ముద్రణమునుండి వెలువడగలదు. పెక్కుమంది కోరుటచేత ఈమాట ఉచ్చారణయును పదములప్రక్క చేర్చి యున్నాము. ఇందువలన 12 పుటలు పెరుగుటయును, ధరలో వెనుకటి కంటె నిక రెండణాలు అధికమగుటయును సంభవించినది. గ్రాహకులు ఇందులకై అన్యథాచిత్తులు గాక తమతమ పేరుల వచ్చు గ్రంథముల వీపీలను స్వీకరింప బ్రార్థితులు.

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రిక,
హిందూస్థాన్ 212 చక్రాను.

ఆంధ్రపత్రిక

1921-వ సం॥ మార్చి 12-వ తేది
శనివారము.

హాస్యదృష్టి

వజ్రకోర్కెలను అధికారు లెప్పటి కప్పుడు సఫలపరుచు చుండుచో, అశాంతి కోర్కెలను తావుండ నేరదు. అందుకుమారుగ, ప్రతిష్ఠనే ప్రధానముగ జేసికొని చివరవరకును ప్రజల కోర్కెలను నిరసించుట వారి కాచారమయినది. ఫలిత మేమగుచున్నది? ప్రజాశయములు ఊచించుటకు మారుగ, త్వరితగతిన ముందుకు పోవుచున్నవి. అవి నెరవేరకుండుటచే, అశాంతి పెచ్చుపెరుగు చున్నది. అధికారులు సూతనవర్ణితుల నెదుర్కొన జాలక, దండన మార్గముల నవలంబించుట, తటస్థించుచున్నది. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునందలి, వివిధభాగముల చారిత్రములు, ఒక్క విధముగ కథనే వివరించుచున్నవి. ఐదైండుకు సకాలములో హొంరూలు నిచ్చియుండినచో, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యములో నిలిచియుండుటకు, ఆ దేశము సంతోషపూర్వకముగ సంగీకరించి యుండెడిది. ఇప్పుడు హొంరూలున కంగీకరించువారెవరును అక్కడ కనపింపరు. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునే ఎల్లరును వాంఛించుచున్నారు. ఈజిప్టు సమస్యను సంతృప్తికరముగ పరిష్కరించుట కెంత కాలమునుండియో అవకాశ ముండెను. మిల్నరు ప్రభువుగారు ఈజిప్టునకు స్వాతంత్ర్యమియ్య నుద్దేశించిరి. కాని వారి ఉద్దేశములు త్వరలో కార్యరూపము దాల్పలేదు. ఈలోపుగ బ్రిటీషుప్రముఖులు మిల్నరు గారి సూచనలను సంకుచితపరుప జూచిరి. ఇప్పుడు మిల్నరుగారి సూచనలను ఈజిప్టు ప్రజలు అంగీకరింపక, తమ అంత్యసందేశమును తెలిపిరి. దానిప్రకారము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము ఈజిప్టునకు చేకూరవలయును. ప్రత్యేకముగ రాజును నియమించుకొనుట కాదేశమున కధికారముండవలయును. బ్రిటీషు వైనికులు త్వరలో ఈజిప్టును విడిచిపెట్టవలయును. సూయజ్ కాలువ మీద ఆసెనూ తీరముపై పదివత్సరముల పాటు బ్రిటీషుదేశము తన మిలిటరీ గార్డును పెట్టుకొనవచ్చును. ఈజిప్టుదేశ వ్యవహారములలో గాని, మిలిటరీ భూమిపై ఈజిప్టు దేశమునకు గల హక్కులలోగాని, బ్రిటీషువారు జోక్యము కలిగించుకొనవీలులేదు. విదేశీయుల దండయాత్రను ఎదుర్కొనుటకు బ్రిటీషువారు ఈజిప్టుదేశీయులకు

తోడ్పడవలయును. ఇందుకొరకు కొన్ని సౌకర్యముల నిచ్చుటకు ఈజిప్టుదేశ మంగీకరించును. ఈజిప్టుదేశపు అంత్యసందేశమును బ్రిటీషువారి కెంతవర కంగీకరించెదరో, అంగీకరింపని యెడల ఈజిప్టుదేశ మేవిధమున ప్రవర్తించునో ముందుగాని తెలియదు.

కాని, ఏకాగ్రము నయి నను సకాలమున జేయనిచో, పిమ్మట ఎట్టి సంక్లిష్టస్థితి తటస్థించునో దీనినిబట్టి కనుగొనవచ్చును. హిందూదేశమున, కాంగ్రెసుసభవారి సంస్కరణసూచనల సంగీకరించి, తదనుగుణముగ స్వరాజ్యవిధానమును నిర్మించి యుండినచో, సంస్కరణములకు ప్రజలు ప్రీతిపూర్వకముగ స్వాగత మొసంగియుండెడివారు. అందుకుమారుగ, కాంగ్రెసుసభవారి సూచనలు పూర్తిగ నిరాకరింపబడెను. ప్రజల కిష్టము లేని ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము నిర్మింపబడెను. ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యము లరికట్టబడెను. పంజాబు వ్యవహారములలో న్యాయము జరుపవలయునని ప్రజలు కావించిన విన్నపములు తృణీకరింపబడెను. పర్యవసాన మేమయ్యెను? ప్రజ లిప్పుడు సత్వరస్వరాజ్యసంపాదనాభిలాషు లై, ప్రస్తుతసంస్కరణములను నిరాకరించిరి. సిలోను, బర్మాదేశములలో గూడ నిట్టి పరిణామమే గన్పట్టుచున్నది. మాంటుఫర్టు విధానము మిగుల సంకుచితముగ నుండెనని భారతీయులు తలచుచుండ, ఆమాత్రపు భాగ్యమయినను బర్మాకు దక్కకుండ, నిరంకుశవిధాన మొకటి ఏర్పాటు చేయబడెను. కారణమేమి? బర్మా హిందూదేశమువలె డయార్క్ కయినను సంసిద్ధము గా లేదట! అంతకు పూర్వము బర్మాలో జాతిభేదములు లేకుండుటచే, హిందూదేశమునకన్న నెక్కుడు సంస్కరణములకు బర్మా అర్హురాలైయున్నదని, అధికారులు నుచుచుండెడివారు. పిమ్మట, వారియభిప్రాయములు మారిపోయెనుగాబోలు. బర్మాను లిస్థితితో సంతృప్తి జెందక, ఆందోళనము గావించ మొదలు పెట్టిరి. వారి ఆందోళనము నణచివైచుటకు లెఫ్టి నెంటు గవర్నరగు సర్. రెజనాల్డు క్రాడకుగారు విశ్వప్రయత్నముల గావించిరి. జాయింటు కమిటీవారు, తమ సాక్ష్యము గైకొనుటకై బర్మానులు చేసిన, ప్రయత్నములు విఫలములయ్యెను. అయినను, బాధ్యసంఘప్రతినిధులు ఆంగ్లదేశప్రముఖులకు తమ కోర్కెలను విన్నవించిరి.

కాని, మిగిలిన రాష్ట్రములతోపాటు మాంటుఫర్టు విధానము బర్మాకు వర్తింప జేయబడలేదు. బర్మావాసులు సహాయనిరాకరణమార్గము నవలంబించి, తుదకు స్వప్రయత్నములనే నమ్ముకొని పనిచేయసాగిరి. శాసనసభల ఎన్నికలు బహిష్కరింపబడెను. విద్యాప్రతిష్ఠాపనలు బహిష్కరింపబడెను. జాతీయపాఠశాలలు బర్మారాష్ట్రమునందెల్ల వెలసెను. కలనల్ వెడ్జివుడ్డుగారు బర్మాపరిస్థితులను స్వయముగ పరికించి విస్తయము జెందిరి. భారతీయులతో పాటు బర్మాదేశీయులును ఇప్పుడు స్వల్పసంస్కరణములతో సంతృప్తి జెందుటలేదు. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము వారి కిప్పుడు రుచింపదు. వారును సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధినే వాంఛించుచున్నారు. స్థితి విషమించినపిమ్మట, మాంటాగు ప్రభుత్వము మేల్కొని సంస్కరణవిధానమును బర్మారాష్ట్రమునకు వెంటనే వర్తింప జేయవలయునని తొందరపడు చున్నారు. నేటి తంతివార్తలలో బర్మాకు వర్తింపజేయ నెంచిన, బిల్లువివరములు కాన్పించును. బిల్లును చూచిన, ఇండియా ప్రభుత్వపు చట్టము నయినను బర్మాకు పూర్తిగ వర్తింపజేయుటకు, అధికారులు పూను

కొనలేదని గన్పట్టగలదు. శాసనసభలో 100 కి 70 మందికి బదులు 100 కి 60 మంది మాత్రమే ప్రజానియుక్తసభ్యు లుండిన చాలుననియు, బర్మా శాసనసభకు 92 మంది సభ్యు లుండవలయుననియు, చట్టమున పొందుపరుపబడెను ఇండియా కన్న బర్మా వెనుకబడియుండుటచే ప్రభుత్వనియమితసభ్యులు బర్మాలో నధికముగ గావలయునట. ఇట్టి యేర్పాటులకు బర్మానులు సమ్మతించరనియు, గమ్యస్థానమును త్వరలో జేరుటకే వారు తమయావచ్చుకీని వినియోగించెదరనియు, తలంపవచ్చును. ఈ మాత్రపు సంస్కరణముల నిచ్చుట కయినను ఆంగ్లదేశమునందలి ప్రభువులసభవారు ఇచ్చగించుట లేదని రూటరు చెబుచున్నాడు. జనరలు డయరు చర్యలను సమర్థించిన ప్రభువుల సభవారింతకన్న నుదారవంతముగ ప్రవర్తించెదరని ఎవరును తలచియుండరు.

ఇండియా ప్రభుత్వశాసనముక్రింద, పార్లమెంటుసభవారి చట్టముతో నిమిత్తము లేకుండ బర్మాను గవర్నరురాష్ట్రముగ నిర్మింపవచ్చును. కాని బర్మాకు వర్తింపజేయనలసిన సంస్కరణవిధానముగూర్చి మాంటాగుగారికిని ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని భేదాభిప్రాయము గలుగుటచే, పార్లమెంటు సభలో బర్మాబిల్లు ప్రవేశపెట్టబడెను. ప్రభుత్వసహాయకార్యదర్శి యగు లిట్టను ప్రభువుగారు బర్మాబిల్లును ప్రభువులసభలో ప్రవేశపెట్టుచు, దానియావశ్యకతను నిరూపించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును బర్మాలో నెలకొల్పుటకు గాని, దానిని గవర్నరురాష్ట్రముగ గావించుటకుగాని అంగీకరింపలేదు. ఈ సందర్భమున సర్. రెజనాల్డు క్రాడకుగారి ప్రోద్బల మధికముగ నుండెననుట కేమాత్రము సందియము లేదు. మాంటుఫర్టు సూచనలను సంకుచితము కావించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి దివివర కెలుల ప్రయత్నించినచో చూచిన, బర్మావిషయమై వారు చూపిన హాస్యదృష్టి కాశ్చర్యపడనవసరములేదు. బర్మాకును హిందూదేశమందలి రాష్ట్రములకును భేదము జూపుట కికముందు వీలుపడదని, బర్మా ప్రభుత్వమువారే తమకు తెలిపినటుల, లిట్టను ప్రభువు చెప్పెను. బర్మాప్రజలును బర్మా ప్రభుత్వము వారును, నిరంకుశవిధానము పనికిరాదని కఠోక్తిగ చెప్పినను, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు సమ్మతించలేదట. ప్రస్తుతపు బర్మా చట్టము, వెనుక అతివాదుల కంగీకారముగ నుండినను, ప్రస్తుత సమయమున, మితవాదులు మాత్రమే దానిని హర్షించెదరని, లిట్టను ప్రభువు చెలిపెను. దీనినిబట్టి, మాంటుఫర్టు విధానముతో సంతసింపజేది కాలము బర్మాలో గూడ గతించె ననియు, సంపూర్ణ స్వపరిపాలనముమీదనే దేశము తన దృష్టిని గుడించుచున్న దనియు గ్రహింపవచ్చును.

సకాలములో ప్రజాశయములను సఫలపరుపకుండుటచే, బర్మాలోని స్థితిగూడ క్లిష్టభూయిష్టమయ్యెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నిర్ణయమును త్రోసిపుచ్చుటకు వీలున్నను, పార్లమెంటు సభవారికే ఈ నిర్ణయమును విడిచిపెట్టుటకు మాంటాగుగారు నిశ్చయించి రనియు, అందుచే జాయింటు కమిటీవారు త్వరలో బర్మా బిల్లును విచారించుటకు ప్రభువుల సభవారు అంగీకరింపవలయుననియు, ఆలస్యము జేయుట కేమాత్రము వీలు లేదనియు, లిట్టను ప్రభువు ప్రభుసభసభ్యులను బ్రతిమాలెను. సిడెకహాంప్రభువు వెంటనే తేచి, బిల్లును నిరాకరింపవలయునని కోరెను. ఇట్టి

యపాయకరముగా ఏర్పాటులు, హిందూ దేశములో ఎటుల వనిజేయునో విచారించుకొండ, బర్మాలో గూడ ప్రవేశ పెట్టుట పాడిగాదని, ఈతను నుడివెను. పిమ్మట ఆంపిలిలో ప్రభువు మాటలాడుచు, బర్మా ప్రభుత్వమువారికిని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కిని, మాంటాగుగారికిని మధ్య జరిగిన లేఖలను ప్రచురించువరకు, ప్రభువుల సభలో చర్చ నాటి వేయవలయు నని ప్రతిపాదించగ, వారి ప్రతిపాదన మును, సభలో సభికులంతా కలసి లంగికరించి. లిట్టను ప్రభువు ఆంప్రిలు ప్రభువుగారి సూచన నంగీ కరిగవలదని, సభ్యుల నెంతయో ప్రతిమాటెను, ఆలస్యము గలుగుచో, స్థితి విషమమగుననియు, అట్టితరీ పార్లమెంటులో నిమిత్తము లేకుండ మాం టాగు గారే స్వయముగ చర్య దీపింపజేయనియు, తమ వాగ్దానమును చెల్లించద మని మాంటాగు గారు బర్మాకు చెలుపుటకు కాల మరుదొందెననియు లిట్టను ప్రభువు ఎంత మొరలిడినను, వారి మొర లన్నియు అరణ్య రోదనము గ వరిణ మించెను. ఆలస్యమమృతంబిషం అనుసామ్యమును హిందూ దేశాధికారులు గాని, పార్లమెంటు సభ్యు లుగాని గ్రహించుటలేదు. భారతీయు లికమీద అధికారుల అనుగ్రహముపై గాని పార్లమెంటు సభ్యుల సద్భావముమీదగాని ఆధారపడిన, ఏమా త్రము లాభ ముండదు. ఏపక్షమువారును, భార తీయులకు ముక్తి నొసగజాలరని తేటపడుచున్నది. కలనలో వెజ్టిపుడ్డు గారు ఇంగ్లండు జేరినపిమ్మట, తేబరు పార్టీలో నెవరును సహాయనిరాకరణోద్య మమును సహించజాలరని, తెలిపియుండిరి. తేబరు పక్షమువారి సద్భావమునే నమ్ముకొని యుండువారికి, వెజ్టిపుడ్డుగారి ప్రతిపాదనము సత్యము నెరుక పరువగలదు. భారతీయులును బర్మాదేశీయులును స్వతంత్ర నే నమ్ముకొని తడేదీక్షతో సత్వర స్వరాజ్యవాదిత్వ కృషి సలుపునదిల, త్వరిత గమ్యస్థానము జేరక మానరు.

జనాభా

గాంధీమహాత్ముడు యంగు ఇండియా/పత్రికలో నిలుల వ్రాసెను: "జనాభా గణితిదాన్లు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడవచ్చునా యని, నన్ను డిగి యుండిరి. నాకు స్పష్టముగ గోచరింపక, ఇంతకాలము నుండియు బహిరంగముగ జవాబునీయకుంటిని. శాసనాతిక్ర మణము నన్నొకవంక కీడ్చెను. కాంగ్రెసు కార్య క్రమముపై గల భక్తి నన్నింకొకవైపునకు లాగె ను. తుదకు ప్రస్తుతకార్యక్రమముపై నాకు గల భక్తి, ప్రాబల్యము గాంచెను. జనాభా విషయమై మనము ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడ వలయునని నాకు స్పష్టమయ్యెను. ఇందువలన మన యుద్యమమునకు బలము గలుగును. మన మనభాషికిగాని, గౌరవమునకు గాని భంగము కలుగనపుడు, శాసననియమములకు ఇష్టము లేకు న్నును లోబడెడి అభ్యాసమున మనము శిక్షితుల మగుదుము. దీనివలన, మన ఉద్యమపు అహింసా స్వభావము, ఉన్నత శీలము, సువ్యక్త మగును. జనాభా విషయమై శాసనము సత్క మించుటకు ఎంతటి కుతూహల మయినను నుండుట సహజము. కాని, మన మట్టి చిత్రవికా రమును నిరోధింపవలయును. ప్రస్తుత ప్రభుత్వ విధానమునకు అయిష్టమును క్షమబరుచుటకు, మన లో వేనవేలమందికి మంచియవకాశము చిక్కి నది. కాని, ఇట్టి యనుకులతరుణమున మనము ఇండియనిగ్రహమును చూపెదమేని, భావికాల

మున శాసనాతిక్రమణమునకు గడంగుటకు మన కు సామర్థ్య మేర్పడును. అందుచే జనాభావ్యవ హారములు పూర్తియగుటకు, ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడెదము. శాసనమునతిక్రమించుటచే దండన గలుగునను భయముచే మనమిటుల గావించుట లేదు. స్వభావసిద్ధముగ శాసనబద్ధుల మగుటచే నిటుల గావించెదము. మనకు విశ్వాసము లేని ప్రభుత్వపు అధికారముపట్ల మనయసమ్మతిని గను బజచుటకుగాని, దానిని తొలగించుటకుగాని, నీతి విరుద్ధములు గాని శాసనముల సత్కమించుట కింక ను తరుణము రాలేదు. సహాయనిరాకరణకార్య క్రమములో, ఇట్టి తీవ్రచర్య నవలంబించుటకు మన కవకాశము గలదు. కాని, అందు కనుకూల మగు వాతావరణము దేశమునం దింకను సృజింప బడలేదు. ఇంతియగాక, అంతకన్న మనకు సామ్య మార్గము లున్నపుడు, తీవ్రపద్ధతుల నవలంబింప నక్కరలేదు. అందుచే, జనాభావ్యవహారములకు సాయపడుటకు కోరబడినవా లెల్లరును కోరిన సహాయమును అధికారులకు గావించెదరని, నేను తలచెదను."

గాంధీగారి యభిప్రాయములు.

(ఆంగు ఇండియా పత్రిక)

తలంపియుటకములు: కానాటు ప్రభుత్వగారి బొంబాయి వర్గమునకు రాష్ట్ర సంక్షేమ సంఘటింపదని ఆహ్వానముగాను కార్యాలయము లోని వాగ్దానమును కోరగానే స్పీకరి కంప్రికార్త నంపి డి: "ఇకపిమ్మట మన దేశము నగరము నయినా కానాటు ప్రభువుల కర్మ బహిష్కరింక తలమును," అని. ఈ వాక్యము గత మా నెమ 18 వ తేది న కంపిటిని. మా హోం లెగిం తి కా కర్మ లమునాడు వా కీధంక ప్రభుత్వము వ్రాసి: "అహ మ్యుధావారు సజీవ: గ్రామ్యల జనులలో ఆలంబించు గారి 18 వ తేదీ: గాను నంపి కంప్రికార్తను మాభాషాసంఘట న ప్రతినిధులకు నుడిపించుక నిడియుకరిమి. దానిని అ హమ్యుధావారుకు పంపెదము. మిత్రాభావపూర్వముగ దరఖా స్తు చేట్టుకొనిన పిమ్మట మిత్రచెల్లించిన ద్రవ్యము మిత్రదయ నొసంగెదము." ఈ ప్రభుత్వరహమిద 24 వ తేది వేయ బడియుండెను. ఏరాజ్యంగమున నడవులై కంత్రికాని నిర్వ హించుచున్నాలో ఆరాజ్యంగవిభావముల ఆక్షేపించుట బార్తము అంకట్టుతో రగవులాదనకరముకను. కాని కంత్రి నిరోధములన ప్రభుత్వంగము ఇంకను సరుబాట్టుపొందును. నీమద్రపు అలను చిత్రకట్టుతో వెళుక ప్రోసిసంకర్మాక మన ఏపాటిముతయోగించునో అపాటిముతయోగ మే రింతినిరోధమునలనూడ నుండగలదు ప్రభుత్వమువారికి కం టగింపుగ నుండినకే ధర్మబద్ధులకు ఉద్యమముల నిరోధిం చు ప్రతిత్నముల నివ్వయోజనములు. ప్రభుత్వమువారికి కార్మకులవలన తమకార్యక తాను బంధములైరిగించు న్నాక.

గుణపాఠము ఇది స్థానికాధికారి విరోధోత్సాహముగ నుండవచ్చు ను. కాని మనము కోరిక కేర్పకొన కచ్చును. శబ్దో, శబ్దో, సహాయనిరాకరణములకు కంత్రి-చాప్తు, రైలు ముద తాలముల, ఉపయోగించకుండుటయు ప్రభుత్వమువారి కర్మాటరణ కచ్చును. ఇంక మౌరముక, ప్రవాహము ఒక ఊపమైనక అతనిని తలంకురేమా! అని వట్టిభ్రమ. ప్రభు త్వంగారిగారి మామధ్యమనక కపక్షీకము. నూతన కర్తృ భా రతమునం చెల్లయెదల కాటుకొనినచో, ఈకంత్రి పోర్టు రైలు కార్మకత్రికము నుడికాలమునము అ గ కర్మ మే లేదు. కానిమీద మన మాభావకదము. ఈ సా ధ న ము లు లేకుండక, ఉద్యమము వైద్యమతోను, నకరలతోను ప్రకా శింక గలదు. ఒకటియొద్దనుండి మరయొకటి సంక్షేమము వాయునతో నేగములతో పోగలవు. రైలు బండ్లవలన, నామ కలు స్థానముల మార్పుకొను చుండురు, కాని చూచుటకు కర్మముగా లక్షులతోడి గుమిచూచుచుండురు. కలక, బల

మను కాగితము కనుక జుండి కర్మపూర్వక మైతముండి: మన క్రి చూచును మద్రాసు ప్రభుత్వము వాధాన మని కానో కొండక కలు గలను ముతముండురు. ప్రాంతత్రిక ముకయోగించ క్క 27 1919 సంక్షేప కర్మక్రమము ను సంచు ఋణపు కలుకెముండి. లేఖనము తగినరయండి యండి, నుండువ్వును కచ్చిట్లు ప్రాంతత్రికము కిద్దము జేయకచ్చు.

బీహారు ప్రభుత్వము: గతమానా బీహారు ప్రభుత్వమునకు రాష్ట్ర ప్రాసంగ్యము కలకముల పూర్తిగ నాక తెలిసింది. కా నం చార ములో వ త్రిక-చక్రముల ఉపరిమండకు. ఒక్కోచరము కుడదగా, బీహారు ప్రభుత్వము తీవ్రమైన చార్మి చదితి ని ఈమిత్తమ పూర్తి-రాధాకల-విచ్చుండిక నుక్కరు ముక నిరోధింపుయి ప్రేరేపించుచున్నది. బీహారు సహాయనిరాకరణ గొప్ప నేరముగ భావించబడుచున్నది. నిరాక రాధుడకు బాహుసి బీహారుమట్టియు వైబడి యెకా- నెను. ఒక ఉపకర్మము(కందటిరక, నాక ఇట్టి దార్మ్యము తయను నిరాకరణమునకు ఇంకటివిశ్వాసించుకొనకను. బీహారు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములోని ఉపాధ్యక్షముల కళలకర్మ ప్రభుత్వము త్రికపు క ధి క్కరింతు రని నేక తలంచుచున్నాను. నాక కడ కర్మములకు యరేమియు గింకకడ కందలెక. కళలలో ప్రభుత్వ రోగ్యముల ముటలాదరాదని నిశ్చయించు కొండలెక వ్యా యములకుండదు. కాని నిరాకరణములకు వెళ్ళనూడ దయను, నాటికంఠంక నిరాకరణుల నుంకొనూడని యు, రాటులకు ముయోగించ రాదనియు, ఆక్షాపించుట మిక్కిలి యదమానకరము, అయిననును. ఈ స్వాతంత్ర్య నిరోధములకు ప్రభుత్వోత్సాహు లొంగకుండురని విశ్వసిం చుచున్నాను.

ప్రభుత్వ ప్రచారము బీహారు రాష్ట్రములో ప్రతినిధుల ప్రచారము గాంచు టకు, కిగిరథ ప్రభుత్వముల జుకరచున్నది. 'కోమలము' లో చాగనాడు కొండ-నాక కతో ఈ ప్రభుత్వసభల నేర్పాటు చేయుచున్నారని వియు. ఇది కులమేగదా యి, నావము, అనేకము నుదాహరణములు. కాని కర్మలోనే కాని కేటలునాటుల బోధము. మోసయా, ఒకరిద్దరు కళలకుండి వెళ్ళక ఈ వ్యాసల యుపవ్యాసముల వికండిన ను, నుకు చెప్పివేయి! "అలోక్తము, నానాను దుకానము లు బహిష్కరించుచో, యె ప్రభుత్వమువారికి విమర్శా క్తి పోవును." ఈకము వాంకలములకు ముద్దయములకు ప్రతి భ యుకబడించుచున్న దని నామక వ్యాకరణముల తెలిసిచు కాబోలు!!

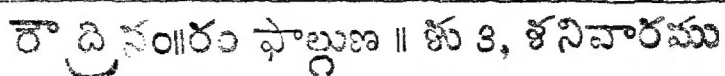
నాగపూరు కతలు. ప్రభుత్వపూర్వమునా వ్యామములకు చలనము గానం దుటయే గాక, మిక్కిలి కఠినమగుచున్న దని నాగ పూర్ ప్రాంతిహ్యముల కళలకుల మను నులకముగ తెలిసి కొండవచ్చును. మద్యమున నిషేధించాకలయెను తీవ్రచర్య పుచ్చుకొనకలెకని మక్కువరకాల ప్రభుత్వమునాక కట్టు కట్టికట్టు గట్టుకట్టు. చాప్తన చొరొయ, కరంబైగా రులు ప్రతిధ్వజేనేకా తర్మము. విమర్శ కర్మసని భయకడి మేమట్టియు కిగి ప్రాసంగ్యముల లేదు. జనుల ఒక్కసారిగ సారాయ దుకానములకు కట్టివెట్టుకొనిన దా, ఘోష చెట్టు యుండగా, రై నల్లను ఏల జుకే కరం నెగరాకేయుట ఏలక!

మదరాసుగతి ఏమి? ప్రతినిధుల ప్రచారమునందు మదరాసు మౌరము వెళుక పక్షియందెనా! ఇకరరాష్ట్రములలో నుండినకటి నూక్కు గడదెడలు నూడ మదరాసులో లేనయి ధరాకు నిరాక రింతి కారాగృహముల కేకట్టి యామములనుకను, అకని మిక్కిముక అవ్యుభాగియైరెరి. మరొకముక ములాద నాయకులు నూడ యామ్యము నవలంబించిరి ఇప్పుడేయొక వార్త యుకదెంచింది. నిరోధకాములకు తలకని తలంపుగాను. నిరాకరణవాదుల ధర్మము.

నిరోధకాములకు నుడికట్టుల ప్రచందముగ పిచ్చుం కడ, ధర్మముల విదేవాదక మనము దృఢ మన క్కతో నిలుకలెక. ఇస్తాము, నంజాయి, స్వరాజ్యములై కర్మముల బొందకలెకని విశ్వయించుకొంటిమి. కాబట్టి ఈ ప్రాసంగ్య ములకు, కారాగృహాగియు మనమార్గముల నులకలెకను. ఏయొద్దయముగాని అయిదు సోహనముల నిధింకలెకని యు న్నుది. అకర్మ, ఎకకర్మము, మామగ, నిరోధము, మర్యాక. మొదల కొని మామము అకర్మముండినది. తమకాక రా బుకరినిధి ఎకకర్మము వాడెను. కరకాక అపార్థములతో కలసిన మామముల తలనూనెను. రాష్ట్రాధికారులు, సభా

Central Swadeshi Stores Mount Road, Madras.

(౧) సోహమంటే నేమి - దా
సోహమంటే నేమిరా,
మోనాపాశములను గోనీ-
ముక్తుడైన ధీరుండు—సోహమంటే.

(౨) చాగెలేని గుఱ్ఱముల
వంటి యింద్రియముల ఒట్టి
నాగకుండ బుద్ధిచేత—జక్కగగట్టి
రాగదోష, విరహితాంత
రంగుడైన పుణ్యశాలి—సోహమంటే.

(౩) లేనిపోని కలను పోలి
గానికింపు ప్రపంచము
ధ్యానమూన వాయందు—లీనమూచేసీ,
పూని దేహత్రయము తాను
గాని తెలివిగలవాడు
కాననుంటే నేమి?—యింటి
లొననుంటే నేమి మూడు—సోహమంటే.

(౪) ఎడలేక మంగళి
ర్వీరానుగ్రహముచేత
పుడమి సచ్చిదానంద—పూర్ణుడై యుండి
కడగి యెందులకును కర్త
గానివాడు కర్మములను
నడచుకుంటే నేమి వాడు
నడచుకుంటే నేమి కీను?—సోహమంటే.

అరవిందమోగి కరచిత్రము,

కర్మక్షాంతి ప్రాంతమునందున్న కర్మములకు లేక క్రమముగ నుపసంహరించుచు మానవ మండలి సరమార్థపుపహాసందు స్వచ్ఛాతితోడ జనారంభపుచుండును. అతీతక్షాంతి నందు నంకరదానము వర్జితమై యెడల మానవుడొక్కఁడు నేతత్వమునందే పరితరదనము. విశ్వజీవులు నంతయు మానవావ్యయగ్రభవ్యతలంబు జేయుగల వీర్యరాశి కుండమై పోవును. ముద్రభావము లూర్ధ్వముఖములై జీవరాశియందు ప్రవహింపంబుచుండును. జీవత్వము భావుతతోడనే నతత్వము రాజ్యము జేయును. అనరత్వము మానవ క్రమముగ జీవించి పశుత్వము విజృంభించును. తాళక కలమును విమృశించి పో మానవుని పరమ ప్రభావము పశుత్వముతో చరితార్థమై పుట్టెనని నంతర్భూతజన్మత్వము బాప్రసంగము వినియెడుగము. అచటకలకాలమందై పను భూర్ణజన్మత్వము ప్రహ్వందగోళముల జాత్రమింపదు. పశుత్వము నందుముగవులు చరితార్థముపాండవములక తర్థ సంకల్పములతో పులగునవ్వకు కల్లాలజ్వాలలతో తాళము నిండిపోవును. అచటావ్యలా ముఖమునుండి ధర్మజ్ఞాన బహువులు. అత్యధాద్యంబు భావమానమై ప్రబలముగ్ధము జరుగును. జీవానియొక్క నానాభావ ప్రాణము, సాధనము, సాధకము నిర్ధింపదు. అచటసాధనా కథలు వికసించి క్రమోన్నతిని పొందుకొలదిని ద్యంబుభాన శివభూతికును సంగ్రాహము సంకలమై మానవుల కల్లపిల్లి పోవుచుండిరు. మానవమండలి, కల్లపింపులతో సంకీర్తుచుండు ఒక చుంగునందు రాభ్యుదయమునందు మరియొక చుంగునందు పరితపించుచుండును. విరాహజ్వాలలందు జాతి వత్సప్రేక్షానుకు తృప్తిని పొందుచుండును. అతగ జ్వాలలందు నాటికి సరప్రేక్షాత్వమును పునఃకారము ప్రబలము. విరామానేగ భావములు రెండును భూర్ణక్షయమునముగావు. మానవులు జన్మజ్వాలలెరకులనుండి రోమాద్యంబు జ్వాలలు నశింపింతి విడిగిపోవుతరు. అనునవిలలతో మానవునిక్షయ భూర్ణభావోన్మథులైరి. తాళ మెన్నదభి సమమధురానగర ప్రదేయ విడిసెయ చున్నది. తగతగములం

యను, కర్మభూమిని పరమార్థమున ప్రస్తుతము గానానానామయమున
 రెండు భూమియొక సాధనము ప్రసారమిచ్చెను. జగత్సర్వమొకటి
 కారాణమును ప్రసారమిచ్చిన సాధనమునకును సాధకుల విరా
 జ్యమునకును, జగదానందమునకును భూతకర్మమునకును
 విత్తమును గూడవలెను చూడెను. ఆ విధమున భూమిని ప్రసారము
 నకు పూర్వముగ దక్కవలెను. కర్మభూమియందు భూతకర్మ
 మాచార్య పితృ పుత్రస్థితియందు ప్రవర్తనము గాని మానవ కర్మ
 తము గాదు. మానవ కర్మభూమియందు పుట్టిమిచ్చుచును మాచార్య
 సాధకులకును గాని దైవీయ జన్మమిచ్చుచును సాధకులకాదు.
 అంతచేతనే సరకానందు విరాజ్యమిచ్చి భూతకర్మయొక విధిన
 ప్రారంభ మిచ్చును మానవకర్మక కరుణలనుగూర్చును భూమిని
 భూమియొక సాధనముగాను విభజించెను. భూత సాధనము భూత
 విరాజ్యముతోను విరాజ్యమును. ప్రభూత సాధనము భూత
 యగు భూతకర్మయొక విధమున అరవించెను యోగ భూమి
 యొక సాధనము మానవ సాధకుల కర్మములయొక్కను.

విశ్వేశ్వరుని విక్రమ తీర్థం పూర్వముగ విజయం నేటి
 వానియందు నంపూర్వముగ నుపబలి నెందునయే పూర్వ
 యోగోద్దేశము. విశ్వేశ్వరుని విక్రమ తీర్థ ప్రాప్త్య ప్రసంగాదు.
 అందుచేత నానియందుని విశ్వేశ్వరుని శాస్త్రయంత నున్నది యగు
 నరము పూర్వయోగి నందే నరము. పూర్వయోగి యేమనగానో
 అననందు డిట్లును యెఱుఁగరము చూపాడు.

“అతడు ప్రాకృత జీవనమందు బ్రాహ్మణ దీక్షావ్రతమును విడిచి వేయకుండు ప్రయత్నించును. ప్రవృత్తియొక్క ప్రాకృత లక్షణములు భగవత్ ప్రేరణ నుండి బుట్టును. పూర్వజాతి జీవనమందలి యొక భాగమగునాది విశేష ప్రకరణములందుగాని తక్కువైన బంధించుకొని యుండదు. భాగవత భావమున పూర్ణ విజ్ఞానశక్తిని విడిచివేయవలసి పూర్వయోగము. పూర్వయోగసాధకుడు ముక్త యగుచు నే స్వచ్ఛాంతి గోడ నుంచరింపుచుండును. అతనిచేత సాధన శక్తి యాప్తము నున్నప్పుడు నివేయించును. ప్రతిసాధకుడును తన స్వభావానుసారముగ శ్లోసాధక తపాచరము నున్నవలెను. నందీర్ఘమర్చములు జడల పుక్కిలులు పూర్వయోగ సాధనమందు లేవు. పుక్కిలి యొక్క కార్య పుకారితోనందు నిమగ్తము నున్నందున నను గలి నిగూఢముగ నున్నది అట్లుండుటయే ప్రాణ భర్మను. పూర్వయోగమునందు ప్రాణభర్మను సంపూర్ణముగ విలసిల్లుచుండును. సాధకుని అశ్వింకరమందలి ప్రకీర్ణము భూతియు, సర్వయోగమును సాధనావధమందలి పులికద ముండును సాహాయ్య మొనర్చుచు నిద్రి గలిగించుటకు నది పించుచుండును. అప్పుడు సాధకుని ప్రేమాను విడిచివేయును. భగవంతుడు జగత్తునందు కార్యము లొనర్చుచుండు భావము (అతనికి) స్వాదయంగనుచును. దుర్బలముండును పతితుల యందునను నూడకైయున్న యభివృద్ధి బీజములు గోచరించును. ప్రాకృత శక్తి స్థానమనందు యోగశక్తి యొ విర్భవించి చంచలమైయుండు మానవుని పుక్కిలికైత్రని యడంచు మానవుని యందంతటను జ్ఞానసింహాస్థానము లొనర్చుచుండును.”

కర్వచన ముఖమగు భగవానుని యశశ్చిహ్నికాంతిగ
 కర్వచన పౌషకాభిమాన భూర్మయోగ మందనలయము. మన
 మునును భగవానుడును చేసినాడు మునును మునునీశ్వరు
 వీరినపుడు బృహద్యాకాశమందు క్రిందిమది “నీవోక్ష్యస్య
 నాతన” యనునీతిగర్వతంత్రీభావ్యము పుట్టెత్తయినను
 జగత్తునందు లేవనెట్లును. భగవానుడు మనమ్యరూపము నందన
 కరించెనను చేపట్టినను మదిపొయి మనము నాన జానాన
 మాన దగుల్కొని యాభిమాను పొందుచుంటిమి. మనమగు నతి
 తుదను కావ్య కారిని నానము నుపసేనే నదిమ విమలైహవ
 పొందునను తాత్వికయోగము నిరూపించ గలిగే నాన ప్రకృతు
 సాధన శాంతిని సంపూర్ణముగ నుత్పత్తిపొందలేక పోయెను.
 అని బారిలోపము కాకపోవచ్చును. జగదంతరమున ఆనందమును
 భోగించుననునదియు నాన జగదధీపమైన విమలభోగమునందు
 నిమగ్నైతి. భూర్మయోగఫలము ఆనందభోగము. “అత్వో
 తరమందుస్వరాట్టు, బాహ్యమునందు సామ్యాట్టు” మనమగు
 పుట్టినింటును భూర్మయోగనిధి భుక్తిము కి జాననే భూతుడ

అక్షయ శక్తి కల్పనము (శక్తినించు యంత్రము. అప్పుడు
మోతపును చేయవచ్చును. అప్పుడు కనుబొమ కృత్రిమా
చేయు యోగమునవును. పరమము నిలు పుట్టిండును.

“వృత్తియొక్క రూపమునకు వియమపరంగ
మందును కదలును కదలదును. అందున
యొక్కొక్కరూపమునకును కదలును కదలదును.
మనమును కదలును కదలదును.”

శిశురూపమున కన్పింపజేయుచున్నది. ఇట్లు యోగి
తనకును తనకుండును —

[illegible]

అందుచేత దీనిని సాధారణముగా పరివేషించియున్నది. మానవత్వము (రక్తము) కలిగియున్న ముగిసిన జీవజన్తులను పొందుచుండును. అనేక జీవజన్తులనుండి వచ్చుచున్న (కరువు వర్షన మొదలగు) ముగిసిన జీవజన్తులను (సాధకుడు) పరిపాలించును."

“పల్లెటూరలో ఉన్న గంగావనవాసుడు బీజమ్మక
మలై యుష్మమానవామిద్రుకుపో పరేయోగ” అనే పూర్వ
యోగమును ఆరంభించుకొని చచ్చుచున్నాడు. పూర్వయోగమునకు
భగవద్గీత వికసించును. “స్వీయర్త్యుతేనానామరహిత
మనసా విరామయతి తేద”ని ఆరంభించును నేడు శక్తిభేది
మోగి పుడుకొన్నది.

పూర్వ యోగ ప్రశంసనంతయు ఆంధ్రులతోక కరణవిశేష
యగునట. పూర్వ యోగాంతురములు అంధ్రీవునమనకు కల్పా
ననుబడియు సహజవిశేషగతితోడ మిగిలినై వచ్చుచుండెను.
ఆంధ్రవాచకములు దశశిష్యులనుండియు కలవజుగాదిన
కొలదిని వైభావమునందలి శక్తివ్యయమునను బహిర్గతమగుచు
ఆనందము గలిగింపుచుండును. కర్మజ్ఞాన భక్తియోగములకు
అంధ్రునియందు కలిగింంత పాదుంజనము ముయొక భారతవ్య
క్తియందు కనిపించదు. మానవరహస్యమును గ్రహించువారి
అంధ్రుడు శక్తివతుశక్తితో (లేడించుట) కేర్పడిన
మహాపురుషునితో నకమానదు. ఎక్కడో దూర
మునందు బుట్టిన శక్తివతులులు ఆంధ్రరాజ్యమునందు పూర్వ
ముగ విజనీయమునుండిన కారణ ముంకంటె యవ్వము కా
న్పించదు. అదైవము విశిష్టదైవము' దైవము శ్రేయము మా
స్మగు మునురుములు ఆంధ్రభోజమునందే చరభాగము పొందె
ను. విశ్వేశ్వరుని భక్తిభారము పోతనయొగి రాయదాను లాగ్ని
గణ్య (శక్తియులు) ప్రసాదితలేరి. తమన వీరబ్రహ్మయు మా
స్మగునాట జ్ఞానభారము నిలబిల్చిలేరి. ఇట్లు నిదర్శకములు
మాపుట ఇక్కడ వుండు. (వేదకాలమున పూర్వయోగము
శక్తివతు యోగముగ తేజిల్లగలదు. ఆభాగ్య అంధ్రులకు
దక్కరచ్చును. కాలరంగములందా కార్యగతి స్పందిత మగు
చుండెను.

బరవిందయోగి వ్యాఖ్యాత్యము ననుసరించి వ్యాసీని బం
 గాలీ గ్రంథమునకు భాషాంతరికరణమును బంధనమున నర
 న్నవ్విని శేవనమునకు భగవదీతి అధ్యక్షియగు మహాశ
 వారము చేసితి ప్రారంభమునుండి నిరంతరమును భాషాంతరికరణ
 ము చేయుక నుండెను అంధ్యగ్రంథమును బండిత పాఠములను
 నుబర్తించు బోధకమును గ్రంథమునందు మూడుభందములు
 గలవు. ప్రథమభాదమునకు నిరంతరయోగమును స్వయాత్మనాన్విత
 యని భందమునకు యోగసాధన దానిననుసరించి స్వత్యయిభంద
 మునందు భగవద్గీతయను నామాంతరముగల విశ్వసాధకుని లక్షణ
 యనుక గలవు. మాత్రము సరయార్థమునకు తేలిక జరమ
 సాధనమును ఈగ్రంథమున ప్రతిబలపరచునను నిభాగమై యుండ
 కమానగా గ్రంథపు విలలిత రూపమును బంధనమున నర
 న్నవ్విని శేవనమున గ్రంథమును దొరకును. అగన్యంపరమునందు
 విశ్వేశ్వరునకు మంగళోపాధి యొందుటకు జనుచున్న
 సుబ్బాచార్యులకు అంధ్యమును చేతుగలిగియుండు గ్రంథ
 ప్రయోజనమును భాషాంతరికరణ క్రియను క్రిష్ణము నధర్తి
 కరణములగును.

తాళూకావోద్బలాఁ-జిల్లావోద్బలాఁ-కాననభలలో-ఇంచములు నభ్యుదయమునందు కనిపించు సాహిత్యమును దున్ను యీ నినములలో నిట్లున్నది. వాలోయత కాటకాలో నింకఁ జెప్పెడిదేమి? అందుకలన వాలోయత నీతివాదముగా? చూడెదమా? ఆ కనిసార్వభౌమని - ప్రభువుగాని ప్రజలుగాని యెల్లదరింపిరి! మఱియుకనిని గూర్చి చెప్పుదురా?

అంగీకారమున అట్లే యత సరకు దుఃఖాంతనాటక కర్తలలో నొక్కఁడు. కవిజగత ప్రజీవరణమున నీరడ నమానఁడని ప్రసిద్ధి గన్నవాఁడు. ఈరడనేక నాటకములను ప్రాసము, భుక్తిలేక యాతఁడు వ్రేకమునఁజేసి వ్రేపు సేసలో లేరను. అసేన విడిపోయినవల్ల దిండ్లండున కీరకు తిండిలేక మలమలముడు వచ్చెను. వీధిలోని ముట్టియెత్తుకొనుటకై వక్షానవచ్చు కీరని! నీచువైనఁ జొక్కా-పేలికయైనలేను. చేతిని! జోలి మొదలేలేను. అందువలన జీఁజీవడఁ జూచి చాకిమున్న నుచాలోనుండి వెలువడికన్న ముట్టియెత్తుకొను దుండెడివాఁడు. ఈరడ అట్లే కవి కళామనిషిని యొక్క చొక్కా రాత్రి యెట్టి యొక్కనీ అకలహితోఁ దెచ్చెను. అది రాత్రియే దుఃఖమునొద్ద మున్న యొక రాత్రిక గొని నూఁడు దివములనుండి యానవించుచున్న వాఁడనుటలే కాకాతరతతో నా రాత్రిక గొట్టి (మింగఁగోయి మింగ లేక నడచిపోయి) జడివచ్చెను. చూడెదమా! ఎట్టి చువకని కట్టి జుట్టియో!

స్వస్థుడ అను చువకని తిండిలేక మరణించినాఁడని వెనుకాన్చు నుట్టుగా జెప్పి వాఁడు. అతఁడు ప్రాసీన వెంటరి స్థితి అను గ్రంథమున జదివి యిప్పటికి జడలు శంకరించుచున్నాడు. అతఁడు బ్రతికినవాల్గు ప్రాసజగతిలేక జలగుల మేడ్చినాఁడు. భుక్తికేమియు దొరకక కడు ప్రసరి గుండెలగిసి నూ చువకని కళామణి కాలభర్త ముందినట్లు స్పష్టము.

“ప్లాటన్” అను కవిత్వరచనఁ నాటకముల రసించెను. ఈరడను తిడఁగఁజేసి విడిచివేసి యందులన (జిన్న)చూచి దెబ్బలచే జీవయాత్ర చేసెను

తెచ్చెను ఇరఁదొక్కలనిన, 6 నాటకములు 18 మొదలు జూని 25 సంవత్సరములవరకులలోను ప్రాసమున భాగ్యదినోది వాఁడు. స్వదేశమున దినుటకేమియు దొరకకపోవుటచే నీరడ దెక్కడికఁ బోయెనో, ఏమి చేసెనో, ఎట్లు వచ్చెనో, ఎక్కడను వెలుంగఁడు. పొంతటియన్ అనుకవి కారా గృహములో మృతినొందె. ప్రజల నింకలు తిట్లు మౌర్యకృత్యములు బహిష్కారములు భరింపలేక వైరము అనుకవి మిస్సోలాంచ నమీ కవులదేవులలోఁ గాఁగోలు దిట్లలేవందఁ జేనాచరిత్యము మొనర్చెను. స్పెయిన్ దేశములో పెర్వంబెను చువకనిదాను క్విట్టాటు అను గ్రంథమును వ్రాసినాఁడు. ఇంకను చెప్పరాని కష్టములన్నియుఁ బడితి దుదగోక కవిత్వమునైనగతి లేక మృతినొందెను. ఇట్టిలేకమున పోనాబట్టి నీ అను నాఁడొక గొప్పకవి. ఇతఁడు కవిత్వమునాక వక నాటకము కృతుఁ జేర్చుకొనెను. ఏకాన్త్రీయోఁడ నీరడఁ భుక్తిదోరలేను. ఇతఁడు రా. కుంబంతు గ్రంథమును వ్రాసికొనుటకు దీక్షమును వెచ్చుకొనేక నీకన్నులను నాకరపుగావైఁ (బ్రసాదించుచు) నీల్లిని సంబోధించుచు నొక కవ్యమును వ్రాసెను. ఆదేశమందే వెంటవచ్చియో అనునాఁడొక్క చాక్యకవిత్వమున నాటక కవి. ఈరడినాటకములు ఇలాంటివిగాను యెన్నంతకాల ముండఁదగినవని చెప్పుదురు. ఇతఁడు మొత్తముభాగ్యవంతుఁడు. కనభవమున బహిష్కారములను నత్యంతములందు వ్యయముచేసెను. ఈరడిని వార్ధకమున జరిగెన సుఖించుచు వెనుక, వైశ్యవర్ణములలో నీరడు అన్నాడునుకై చేసిన ధర్మ కాలంలో నీరడఁ జేర్చుకొనక పోవుటచే నదువీధిలో నొకంకటి యెఁగఁబోయెను వాఁడు లేక యాతఁడుమరణించెనని చెప్పుదురు. పోయ్యగర్ దేశమున కవి సార్వభౌమఁడని వివదించిన కామాయన్న కవి యా ను క (త్రి లోక) వచ్చెను. వ్రాసెన వ్రేమన వాటిలాగ్గి అను నొక్క కవి యుండెను. ఈరడు తిండిలే లేక చేసిన ఋణములను ఋణాశ్రయత బడిగిపోవుచు లేమా యను భయమునఁ బగలెల్ల నీ త్రోవలలోనోదాగి రాత్రివేళల విచ్చమెత్తుచుండెడివాఁడు. అందువలన నీరడికిగ్రుడ్డ నూఁచుచు నేను, తాను మరణించిన పిమ్మట దన చేనా మను వైద్యుల కమ్మఁబాపి రాఁదగింఁగ సామురాఁబట్టి యాసాముతోఁ దన ఋణములను దీర్చుకొనినదని యాతఁడు మరణ కాలమున ప్రాసెను. వ్రాల్చెను చువకని-అతనినికట్టి యాతని కెల్లరిని-చువకప్రేమ యెంత వరాధనించినాఁడో తోచిందిరను. కన్నాందరు అను నాఁడఁడని కాలమునాని కవులలోఁ జేరించినవాఁడు ఈరడికి ప్రభువుగాని ప్రజ

లుగాని చేనా భారమునకు సాహిత్య మొంర్వక పోవుట నే సరకు సరదావలెదై, భరింపరాని యావకలచే భగవద్దూషణఁజూడఁ జయ్యెను. అతనికి మరణము నన్ని సార్లమొక వత్తుకు మరణమువారని ప్రక్కమొద్దవచ్చి “కలకాళుఁడై భగవంతునియందు నన్నదయము బన్నును జేసికొనుచు” వాచ్యునించెను. అంత నాతఁడు “భగవంతుని కలకాళుత్వము నే నెఱుంగుననివాడు. ఇప్పటికి నాఁడు దాతఁడు దక్షయాత నక్క దీక్షయందు చూపునని యేమి నమ్ముచు” అనియెను. “అయ్యయ్యో! అట్లువాడు. వైవలూతు మిమ్మటికి రాతనిం యిఁకనుండు రాదనఁగూడదు. అదెప్పుటికి రావలెనో ను మాత్తుండేయెఱుగును. నీవు వైశ్యవర్ణమునందు మాకయిండుఁ బరిపూర్ణ విద్యావసువుఁడవై మృతినొందు” అని మరణవపు జందలింపెను. “అక్కఱలేను. అక్కఱలేను. బ్రతుకలో భగవంతుడు నాకంత సాయకవివాఁడో నీ నెఱుఁగుచువు. వచ్చుచుండగా నెంత సాయకమునన్నాఁడో చూడు” అని తన ప్రక్కకై కలదుకొనిన కట్టిగడ్డిని వాచెను.

ప్రాసములను భరింపలేకయుండు గవులకు ప్రభువులు ప్రజలు నెంత వాగునా వాదించిరో యిప్పుడు తెలిసి వచ్చి రోఁత-రోఁత - చువకనియు భూమికనరము. కవు తిట్లు పడిన బాధలు చెప్పరాదను - ఇననూకడు-తలఁచుకూడదు. ఆకాలములో నాకములం దెచ్చుటనో పుట్టకపోయితి నని యెప్పుడుంటివా? మీరు మిక్కిలి కవిపూజకులగు చున దేక కవులను నూషించుచున్నారా? నీడు మతియున్న వా లేరా? ఏదీ? ప్రభువుల యావరణమున చునదేకమునోఁ దిండి లభింపక మరణించియొక్క కవి-విద్యుల కెఱుఁగుట! ఒక్క చువకని (వెలువదల) చెప్పెను. కవుల కర్తాభవము లిచ్చినవాడు - గవాక్షకర్మమునకి వాని వాచావళి లిచ్చినవాడు - అగ్రహారము లిచ్చినవాడు - అగ్రసింహాసన మిచ్చినవాడు - అన్నిటికంటె చువకెచ్చి-చూచూ-బాచూ-చుని వానినెఱవలెనోఁ దిచ్చుకొన్నవాడు - చువకరాజులు-కొంగము-యూ-కీర్తికర్మములు - తోటోకాదులు - కాశ్యోర జీవులు - అకారపుకములు చువకమున నెండలో చెప్పవలెనునా? వారందఱు సార స్వరూపమున ననుభవనాగ్రాహకు నువకాశంబి ప్రేమో వెలుగుచున్నారు. అప్పటిమాటలే! ఇక్కడో? రాజులలో యితర భవకలలో కవుల నావరించుచున్నారు. గ్రంథములు వ్రాయించుచున్నారు. వారవాసేష ముచించుచున్నారు. తపోకాకరై ప్రకాశించుచున్నారు. అట్టి చువకభావులు, వికరణిజీవ-కర్మ కేమియు నభివ్రమించుచు - సంపూర్ణము న్నుమేలుకై-నిద్రలకు పోషించుచు - నెలయుచుండునాక! ఓమ్ కాంతి కృపి కాంతి.

ఎలకూచి పినయాదిత్యుఁడు.

ఆదిత్య పురాణము. ఆంధ్రలోఁ కవులములలోఁ బాలభాగము సంస్కృత భాషయందే యావరణము లైపోయింది మన పూర్వులు పురాణ వాద్యములను బూర్తిగ భాషావారి కంపకయే పురాణ భండములను, వ్రుబంధములను వ్రాగింపఁగలిగిన చెప్పుచు వానికఁ గారముల వానాద్యుల చక్రవర్తియందఁ జెప్పించెను. నీకవ్యము పూర్తిచేయుచున్న కవి కవుల కరితము కొలకాంధ్రమున ముడింపఁజేయు (వాత ప్రకుల కళకముల బరికించు చున్నాడు. అందుకొక రాజకీయ ప్రాద్యులిఖిత పుస్తకాగారమునకును, ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తువాగార మునకును, అదయకు పుస్తకాలయమునకును బదిలీయ చేసెను. నడుచు కొన్ని పురాణములు (బంధముల నవ యావళి లెనని కనఁచుచున్నది వాని వివరములును, ఆయా పుస్తకాలయముల యందలి యావరణగ్రంథముల మూలకర్మములను (గమనమువ్రా)మును నాటక దెలిసిన మూలపనియములు వెచ్చితి కవ్యదాధులోయన కర్మించుకొనుచున్నాను. (కవులమున సంపదము. ఉప పురాణములలో (1) వార సింహపురాణమును (2) వారదీక్షము (8) కవకర్మోత్తర మును, (4) భార్గవపురాణమును వెలుంగునొక కవిత్వని. వానాపురాణమునూడఁ తెలిగించి వాని యాదిపురాణమా? ఉపపురాణమా? అనుకలపు అన్నది. ఆవివరముల బన్ను చుట కిది వ్రావువాడు. వాని మన పూర్వులపురాణముల కూడఁ జూచుట భాషావారికంపించు నెదర్చుములు కనఁ బడుచున్నవి. ఉపపురాణములలో నొక్కటియును యావరణకర్మ

పురాణము సాహిత్యమునకు వారికి దోహదము నంతోవము కలుగుచున్నది వాని యందొక్క నద్యముఁ (వా ముటకు నీ న లేదు. పుస్తకములిఖించుకొన్నది గ్రంథము రెండువిధముల విడిచిపోయినది (వ్రతీకరముల విడిచివేసినవలె) నే యుండి యెప్పడముకల విడిచిపోవుచున్నది. వివర గవ్యవక్తి తాకవత్ (గ్రంథములకవత్వము లను శ్రీ శ్రీత్రవల్లి నూ గ్రామపు గాఠ మివెత్తువారికై యాగ్రంథమునండి యాగ్రంథినివరములు వ్రాయగలిగిరి.

ఎనిమిదవ్యాసముల గ్రంథము చతుర్విధ కవిత్వ రచ నాధారములు. (వ్రతీఅంతటి శుద్ధముగా కనఁబడెను. నె 2765 య జడవర్ణంబు. కేనీపురాణమును దీయించి చూచి తిని. ఎట్లుయొక నొక్కవర్ణము తెలికనఁ దీక్షితతెనని ప్రమా త్నించెదిని. కొంతవరకు నాగ్రములకయోగించినను, చూచుచు

1 తండ్రి, శ్రీరామానుజి చెప్పలన చురకారేఖర్ వినిపించుచున్ సారస్వంబుదలిర్పెం...

2 యనమగ్రపురాణ రవార్ధక వధంగావతరు ప్రకా శకగంధై బగలికుభసంబంధ మొకెవివర్ణు నట్టియను...

8, ప్రభువునై విరాటుని వాంగము ముట్టునానికి భక్త్యభిధానాచ్చుట్టు కొలువై నభకుండెను వాత బు ర్వ ము (త్రి)త...

ఇట్లే (వ్రతీవంక్షియు మొదలు) చువకలెపు ఒక్కవర్ణమై కలయైగ (వా ముటకు నీ నలేదు. వాని యిట్లే కవుల చు వుచు బోవం బోవ నీకింది కవుల వివరములు తెలిసివి ఇవి చూచుకవుల తాటియాట మొక్క విడిచిపోవుచుండఁ బరి పోవటని గుండె తెట్టవనో తెలుపుట కర్మమువాడు నే నీసంగముల గర్వమున వ్రాముటలేదు. తాటియాట గ్రంథ ముల నుకలనమునన్న ముఖము, మూలపనియము దోహ కవత్వము నేడే ను దోహదము కలుగు సంకలముల దెలియఁ జేయుటయే నాయావలెము.

ఈ గ్రంథము దాతలకు నర్పణమిచ్చి యిచ్చదైక మగు శ్రీరైవ మల్లిఖార్జున కాయుత్రి కొరికై నీయఁబడి నది. ఈ యుత్రి విద్యాపీఠమున.

“క. చువకాత్మీక బరాకర తనమున వాదమున గానివామాయన

స్వనకల్పన కెట్లుచు + + +”

అని యాది కవిత్వతి యెప్పుడు. పిమ్మటఁక కనిదిద.

కవిని కావ్యోగోతము. నన (?) రామరాజువచో స్థాన వండిత (వనరుం దను ధైరవ కవి పాత్రుఁడీ కృతికర్త. కవి తనతండ్రిని గూర్చియే యాచును. “అంపు విద్యానుకంశును.....” అని “వాచసర్వతి కవికరేణ్యు నవరణందోనని చెప్పకొని వాఁడు. ఎలకూచి వాచసర్వతికిఁ గూర్చి విచిత్రముఁ దీరికములు నుపాపుచున్నది కను గొంటిని. కవిరాజు “సర్వవిద్యారహస్య కోవిదుండ నాకవ్య కామధేనుండ భండవరకు పాదారవిందై భక్తి... (ఆ) కవిత్వ పురాణము వెలుగు నేమింబూరి నున్ను నమముంబు.” అని చెప్పకొనుచున్నాఁడు.

పిమ్మటఁ దిరిగి కృతిప్రాశ్నానానని స్వకనున్నది. అధునకు భీష్మదనుబు లాసంకు దాకముని పాపరాజులా (వ్రతీ) నుర్వకయత్రి అనియు వ్రాసినాఁడు. పిమ్మటఁ కృతి కలికలికిఁ బదనంబున, గృహములు, ఆచారములు, జేత ములు వన్నెచే నకుచున్నాఁడు. అంతకిత సాహిత్యములను నర్థములు నుర్వకయత్రి యే నీయుల మున కెల్లించెను. పిమ్మట మల్లేశ్వరకర్తక అన్నది. “అంతింబు నా నా యొ ర్పంబూరిన మూవీచు నుపాకా కావ్యము (1)” అనెను.

గద్య:- ఇది చతుర్విధ కవిత్వ రచనాధారము ఎల కూచి పినయాదిత్య కామధేను (వ్రతీవంక్షియోవకర్మపురాణం బుం దస్తమాశ్వాసము.

“భవానీ కంక రావ్యముగా ఆంధ్రవాడు సంకర్మరం పూర్ణముగి నీగవారము నర్థి యాశ్వర (కవత) వాపిరాజు కొనుచును వెంక X X X”

“క. వామూ రికకుట దవ్యం కరుమాహిత్యముల నీవు గని యెఱుఁగు దె (1) వ్యవ అందకర్మ తెలుంగుట వరముండవు గండనీవు వరయఁడవవుకా”

ఆశ్వాసారంభము పుటకు ననుచు నీయుండు నొక్క పోటు రెండు మూడు వద్యములు లభించినవి. తెలి చున్ను చూపెదవు, క. మామూ రికకుట దవ్యం కరుమాహిత్యముల నీవు గని యెఱుఁగు దె (1) వ్యవ అందకర్మ తెలుంగుట వరముండవు గండనీవు వరయఁడవవుకా (వం. నుకృతాపుగారు)

సంగీతవిమర్శన

ఇప్పుడు మనజేతమందు సంగీతమున ప్రధానముగా ఉన్న యోగింపును వినియములు యేమనగా, సంగీత కల్పే రిక, కథా కళా కల్పములు, నాటకములు, పురాణ వర్ణనలు, గానమునకు అనుకూలముగా నుండు వాద్యముల వర్ణనలు, వీటి యన్నిటికి సాధారణముగా సంగీతమునే పేరు ప్రాచీన గ్రంథములలో "గీతం జ ద్యం చ స్వరం చ" అనగా సంగీత మునకు, అని గాత్రపాట, వాద్యము, స్వరము, యా మూడును కలసి సంగీత మనబడుననియు భావరాగభావనావ మును వివరించు భరతి మునకు ధ్వనిపదమున్నది. (కల్ప) మందు ఈ సంగీతము ఉత్తరదక్షిణమున క్యధిధముగా నున్నది. తాత్పర్యక పాద్యుని అనుబంధము సంగీతవర్ణనము ఇందీయా లో చెప్పెను రాజభాని తప్పరికిన జేతములలో వాడు చున్నది. దక్షిణాగ్రేత కల్పమున సంగీత మనది అంధ్ర భాగిడ, కన్నడ, కేళ, భావము పరివారముగా నున్న దక్షిణములో, అనగా మైసూరువాద బాంబాయి రాజభానిక దక్షిణముగా నున్న జేతం దుస్థానములో వున్నది. చూపు తు యీ రెండున్ను ప్రత్యేకముగాను సర్వత్రమును అత్యు మును పరంపరమును యొప్పట్లు తోలినను నూత్నుబుద్ధి తో జరిగినచేసిన యెడల అట్లు కనబడదు. ఈ రెండు అధ్యక్షు లకు అధారము కలగ వచ్చును. అతే స ప్రవర్తనములు, వాటి నుండి భట్టి ద్వారాంతరి 22 ప్రతులును, వాటిని ప్రస్తుత దేవు జేత నుద్భవించు మూర్త్యులు, గ్రామములు, తానములు వర్ణములు, అలంకారములు, దశరథగదకములు, గుర్త విశ్ర చాయాలగదక మనది రాగములు. రాగాంగ భావము క్రియాంగ ఉపాంగ రాగ భేదములు సంస్కారముడవ తేదెరాగ న్వరమున్న భేదములే. అప్పుడు కనడే అంధ్ర భేదమునకు వారీరితియును కల్ప ప్రమముల కనుక అంధ్రాంగమును స్వరో చ్చారమును, అను స్వరమున్న స్వర ప్రయోగమును, ప్రధాన వాద్య ప్రక్కవాద్యములకుండే నుబంధమును, పాదలసిన సావర్యుని జేతము హానిములని యీ రెండువిధమున సంగీత మును కలుపాకము లేక కలుపుదుద్ధితో సంప్రదాయ విద్వాం సులందు తలచుచు విని యీ రెండింటికీ గనబడు చూపు తల్పవలన, పరామర్శించుకొని తెలియజేయి. "యీవిష యములను వివర్ణించు జేతం వాద్యమును నిర్ణయించెదను."

మన కల్పమునకు సంగీతము కొరకు ప్రతిసంవత్స రమున భిన్నములగు సామ్యము ఒకడు ఏర్పడు తల్ప మెట్టియెడల సంగీత అధ్యంత భయమును అత్యంతమున జోష మును దుఃఖమును గలగజువు. రెండువేల సంవత్సరముల నుండి కురుక్షేత్రమున, పాశ్చాత్యమున, వ్యాపకముగా అవ్యా యముగాను బహిరంగముగాను రహస్యముగాను, మనముగ మనోజ సమ్యక్ము లేకయు కల్పగొట్టుచున్న గొట్టసంఖ్యల ధన వాతములేత మనజుగ్రహమును కంఠగతపాఠముగా నున్నది. జేతము పాఠమును దక్షిణమునకు అత్యంతకృత మైన సకలవద్యములు నాల్గైను లేట్లు విలక చూచెప్ప మని కడతన మనోజుగ్రహము మన జేతమునకు రక్షణముగా నున్న కూలమున; జేతాధిమమును జేతాధిమిగా పాశ్చాత్య రుణరంగములందు, పాఠములను విదేశీ వీరస్వరము పొందిరి. మన పూర్వములందు విని విశ్రమైన జ్వరములను జ్ఞేగ, కాలరా మెదలగు పూర్వాభ్యాసమును దక్షిణమునకు అడ్డము లేక మన జేత మును సంపదించి అది అలస పాద్యులకు ప్రీతి పుడవ లాల్ గుర్త వండిత పామర ప్రవాహున భేదము లేక నర బలిని పుచ్చుకొనుచున్నది. ఈ దుర్గతిని కొంచ ము లో కొంచ సంగీత కల్పము నాటించులు మెదలగు జేతము ఇంద్రియముభావము మైన అంశములందు జేతాధిమి భిన్నములకు మరలాం అగా తత్వమును అగ్రమునవియు మన జేతమున జేయవలెను, విశేష అత్యుమును త్వమము కలిగిస్తే చెప్పవచ్చును కదా. పోనీ అనాది కాలమునకు మన జేతమున వైదిక రాగిక క్రియలను అత్యంతమును భగవద్గ్రామములకు మధురముగను జల్లింది నాదోపాసనచేత భక్తి మార్గమునకు వాటి పరవార విందములను పొందటం అతిసులభమైన మార్గముగా నుండు సంగీత కామ్రమును అనుభవమును మృతిమొందక కాపా డుట మనకర్తవ్యము వాదించినను, ఆ సంగీతము వాని విష యమై భిన్నమనే ధనమునకు తగు ఫలితమును ఇచ్చుచున్న దా ని అజ్ఞానము విచారించెదను.

ప్రకృతి

కల్పమున జేతమును అగ్ర ప్రాదేశ కన్నడ కేళ మని విభజించిన యెడల అచ్చులచ్చుల నుండు విద్వాం సు ల సంఖ్యానుసారముగా సంగీత ప్రాప్తానమును అభివృద్ధి మును పొందిత్యమును ప్రకట మునును. ఈ భాగముల నుండి మునున వాటిక సంవత్సరములకు పూర్వముగా నుండే గొప్ప విద్వాంసుల పేరులను వైభవమును కీర్తిని వయ్యవోళ్ళుగా చెప్పవలెను. దలచి దులచి విరచించు, కాలము గడిచే నాడు లేవు ప్రవృత్తులకు తలపడమై బుద్ధిగల సామాన్యులకు కేళ, కన్నడ, ప్రాదేశములకు, అంధ్ర జేతమున సంగీతా భ్యాసమును ఉత్సాహమును అదిరణమును నిజముగా మృత ప్రాణమునే చెప్ప వచ్చును కదా. జేత అంధ్ర జేతమునకు బహుకాలము విడిచి అన్ని జిల్లాలలోను నగరము, పల్లెటూ ర్ననే భేదములే తిగి లేకుండు రైతువరకు మహాజనుల దోలెనీ మెలకీ వారివల్ల న్యంతాదరణతోను విద్వాంసుల తోను ప్రేమకృతమైన సమితితోను, తరుణుల తోబుటురత అభిమానించుచు నుండు. అంధ్ర జేతమునకు అత్యంతము నుండును నిరతికలమైన ప్రీతియును అభిమానమును గలిగి వారి తుల్యవిధముల చాల ప్రధానమై యున్నాను. లా కేళ వైదిక భావములకు చాల్చులు కల్పనకరింపె న్ని నారనే అంధ్రానును వినినవలెను. విశేషమై వాద్యములు కాలంకార కరివలెను (ప్రవృత్తికామ్ర) పొందిత్యము విశేష యుల జ్ఞానవిశేషములను స్వీకరించి మహాజనులకు జగిల్లు నిర్మించుటయును నిరుజమమై వాద్యములు గలిగి అదియూ భండమునకు జగిల్లు ప్రకృతికావలె సామాన్య జనానీయురని విచారించిన మాయాధిపులు, కృపానిధియై భగవం తుని పరవారించి పోషికి పాథమున గానమునందును జేదారికామ్ర విచారములకు సంస్కృతి ముందుకు యాజే తము పూర్వకాలమును రాజీకరించుచున్న భీకరమైన వాద నమునము ఫలముగాక మరెము.

సంగీతాస్త్రీ భ్యాసమును నుండి జేతాస్త్రీయు వాద్య నము ప్రధానముగా మాయాధిపులకు మనపూర్వము సంగీత కామ్రభ్యాసము కద్వయమై యుండు ప్రమాణ గ్రంథముల విషయ సంఖ్యనును గీత వాద్య వృత్తములందు నిష్ఠులైన విద్వాంసుల విస్తృత పరిజ్ఞానమును వెలిసి ఆధునిక కాల ముండు యా గాంధర్వ విద్య యు, దుర్వార గర్వ తర్వతా యాధునైన నులదిల తుతా తుద్రులజేతము వారికే పర్వత్రవారముగా సామాన్య ధర్మమును జూపించి (బహుబంధపు) ప్రామాణ్యముల జేతము వారసభల దావదతెను అజ్ఞానమును పూర్వమునీ మధ్యమును మైఖిలతను దుర్గతినిండి (మారమైన సాంసలకు పాత్రమై జేతము సామాన్యమై లోపించి మహావతర యెన్ను నుష్టికరించి యాభారమైన యకాలమతిలిసి నివారించుటకు మహాయులు వాతాంతి ఆర్యగానవిద్యకు (పా చీకర్తి వీరమును సామ్రాజ్యాధిపేక్షమునకీ మునుజటిరత పూర్వకమైన దక్షిణోత్తర జేతములకు భావనంద ప్రదాయ కమై జేతములయే వాతాంత.

అంధ్ర జేత ముండు గాత్రపాటలో ముండు గురువరం పరగలవాడును తరవాతాభ్యాసము గలవారన్న ప్రమాణము గ్రంథమునందును గలవారన్న ముజేతములకు విజయము లేనీ అచ్చులచ్చులందు విద్వాంసుల రీతులకు పరామర్శించి వారిలో విద్వాంసులను నామజేత, విజయక భూషితులయిన విద్వాంసులు యెంతయిది యున్నాడు? ఈ కల్పము జవాబు చెప్పకకర్తవ్యము. అంధ్ర జేతమును జరిగెడి సుఖోధాదుల బున్న సంగీత సభలందు జరగు కల్పములను దక్షిణము నుంచిపోవు గాత్రపాటకు తెందెడి, దక్షిణమునకు జరిగెడి కల్పములకు యాంధ్ర జేతమునండి విజయముపొందు లెవరని గడించుటయే చాలెను. నీ కల్పము నున్న ప్రమాణాధిని వెంకన్న గారి ఒక గాథనని యెరుగుదును. వాడు తల్లెం ను ప్రవాసములకు గారియొక్క శిష్యులు. దక్షిణాగ్రేతముగా సారముగానే మధురమైన గొప్పకారికతో బహు చక్కగా పాడెదను.

యాంధ్ర జేతపు గాత్రక కేళములకు గడించుటకు యెట్లించిన (వాదకస్తాంధరి యు విజిత్వము) వాని ప్రక్క నుండును నామిక సహాయమును సెందకనే అద్యాపి ఒం టకనానే యున్నది. గాని ప్రాదేశ జేతమున కేళీ రాజ పురం ప్రెవ్యభావముగాను అత్యుత్తమి రామాజు అత్యుం గాను కల్లడదర్ప జేదారికాగతము మహారాజపురం విశ్వ వాద్యముగాను, వాలాడి క్రిష్ణయ్యగాను ముడిగొందాన్

జేతము రామయ్యగాను మైసూరు సంస్థానమున విదారం క్రిష్ణయ్యగాను కాంచీపురం ముబన్యయ్యగాను వీల్లె, రంజా పూత పాన్లెయ్యగాను, మన్నాడుగిడి నభావరయ్యగాను, కృష్ణ మూర్త భట్టగానుగనీ ములు. కల్పక కాలిక ప్రదించు జివీకాది బ్రహ్మసంకముగా వైభవముగా ప్రాంత అంధ్రగర్వము యొక్క జేత జేతమును ప్రకటనములైన గాత్రపాటకు తెందె ప్రకట భావజేతము.

వివా

మనానీయులైన గురువరాయాచార్యులుగాను, వేరాజ అత్యుపాధ్యాయ బాబుగాను, దుర్వాయుల మూర్త్య నారాయణ సానుయాబాబుగాను, వా సా కల్పమున గాత్ర, రంజుల కల్పముగాను, మెదలగు వైదిక కేళములచేత కలంకరించబడిన యాంధ్ర జేతమును విజయ నగర సంస్థాన వైదికలైన వేంకటరమణ మునుగానును సంకమేశ్వరకామ్రులుగానున్న తల్ప మరెయను గనబడలేదు. మహావాదకవీరాంతే, గోట్ వాద్యముల ప్రసిద్ధ మైన వా ధ్యునికేషము యాంధ్రకేళ కల్పము జేతముల యందు సామాన్యములై- తంజావూరు జిల్లాలో మునువరం వీరల వైభవభావములను సామ్రాజ్యం వీరల విశ్వభేతముగాను, క్రిరంగ వీర రామస్వామయ్యగాను, వాల్మీకి నవనో దకులనే ప్రసిద్ధికెక్కిన ఇద్దరు. మధ్యయును మహా వాదక వీర శ్రీవిజయరావుగాను మునుజుడైన నభారం రావుగాను గోట్ వాద్యం బూజలూక కల్పమునైత్యు గాను మైసూరు కేనల్లగాను ముల్లెల్లగాను కావల్లగాను వై దిక తారాపథమును వెలుగుచున్నార.

కడవవార్తలు.

(మాన్యకీయతలభవము)

హ్యునికేళ యెన్నికలు

పురములోని వివిధభాగముల యెన్నికలు మార్చి 1, 2, 3 తేదీలకు జరిగింది. ఈ క్రిందివా చెప్పకొనబడిన. ఏ. కేత గోపాలాని పి అత్యుపాధ్యాయకామ్రు గారు బాధ్యకముడి వార్తనకును బి. సాదోటిగారు అనేకములను వైభవమును సాపాటుగాను బెల్లంమదావాడనకును నైకు భామియూ సాపాటు నావనాధ్యకమును వానీశ్వరియూ సాపాటు భాదర్ మాయుడికి సాపాటు గారు బాధ్యకమునీ వార్తనకును చట్టాకొండు వెంకటసుబ్బయ్యకెట్టి వాస్కానీభావ సాపాటు గారు న్యూనామ్యుకోడ్డు వార్తనకును బి. నయ్యగారు సాపాటు గండిభావీధివార్తనకును బి. పి. జేనరాజులూయూను పి. మత్తకృష్ణయ్యగారు నాగరాజుపేటవార్తనకు చెప్పకొన బడిన.

పుష్కరిమతము

ఈమతము చాల ప్రాచీనమైనది. అదికంఠాచార్యుల వీర మెయ్యగారు. జేతములో గొప్పతనములలో వాటియై యున్నది. అమతమునకు దత్తమండలములలోనే శిష్యులు గలను. ప్రవాసరాష్ట్రములలో నూడ గలరు. ఇంతకుముందు స్వామలమిద దాతాం కల్పింపుడు. వాడు కొద్దనకు రా నగ్గరలేకుండగ, ప్రభుత్వము వా రాష్ట్రమునందుండేవారు. ప్రస్తుతపు స్వామల విషయములలోని తీసికొనబడుట మాన్య క్రియగా నున్నది. గొప్ప శిష్యులందమునకు మరగునవుగా నున్నవారిని కొద్దుకు విజయములను, యితర మండలములలో తక్కువవీరిలో నున్నవారిని నూడ కొద్దుకు తీసికొని రా మండుటయు అచ్చరపును గల్గించుచున్నది.

క్రిత సమృద్ధి

మాపురములో నున్నకర్ణులకు వైభవము అగ్రమును సాపాటుగా రాక పూర్వకరీ ప్లాపించి. ఈభాగములలో నిజ చాలయై తానమును గల్గించు. అన్ని విధములను నబ్బులును తయారచేయుచుండెను. కల్పికోట శిష్యులకుంపై భాగుగాను న్నుది. అంజనూన్-అంబ-మనీకాయ ఇష్టము నబ్బు పూర్వకరీ అనునామముతోనున్నది. దానిలాభములలో కొంత యాయూరు నున్న అంజనూనుకు తెల్లను. ఆ అంజనూను 16 ప్రాథమిక పాతకాలములకు మహమ్మదీయ విద్యాధ్యులకొరకును విద్యార్థి లు యుగోరకును పొపించుచున్నది. మ్యునికేళ ప్రామాణ యలో నున్న మహమ్మదీయ విద్యార్థులకు 7 విద్యార్థి వేతము లిష్యులకును. ఒక యుగోరగ్రంథాలమును నూడ పొపించు చునుండెను. పాదకులగు వైద్యున్ అనామ్యున్ సాపాటు గారికి మా మృదచి పూర్వమును అభి శంక ము. బి. య్య. చున్నాను

Burma Reforms Bill.

Debate Adjourned in House of Lords.

Strong Opposition to Mild Reforms.

(REUTER'S.)

Lord Lytton.

LONDON, March 8.

In the House of Lords, to-day, Lord Lytton moved the second reading of the Government of Burma Bill, which he said constituted Burma a Governor's province, within the meaning of Government of India Act. If the Bill were enacted, committee would proceed to Burma to make enquiries locally and would issue recommendations with regard to division of functions of Government and distribution of franchise in similar manner to the case of India. Subject to rules which might be based on the report of that Committee the Bill, when enacted, would establish principle of dyarchy. The Bill fixed number of elected members at sixty instead of seventy per cent, because there was in Burma a large mixture of distinctive races, which differentiated it to some extent from India, and in order to secure adequate representation for these communities, without necessity for establishing community of franchise they proposed to have larger number of nominated members than in India.

Viceroy and Burma.

In deference to very strong pressure from the Government of India, a Clause had been inserted in first Draft Bill making title of Viceroy in future Governor General of India and Burma in order to mark the fact that Burma was distinct from India but on further consideration this clause had been dropped. Government however, was very anxious to find if there were any possible way of meeting Burmese sentiments in this connection and if the Bill were referred to Joint Committee, Committee would be asked to try to find means of making this distinction.

Montagu's Pledges.

DIARCHY.

Lord Lytton pointed out, that Burma could have been constituted a Governor's province without act of Parliament, but unfortunately there was difference of opinion between Government of India and Mr. Montagu with regard to constitution which should be established in Burma and Mr. Montagu had decided to allow the Parliament to decide. Lord Lytton emphasised that delay in fulfilling Montagu's pledge that Burma should be given self-Government analogous with India was due to necessity. He recalled that special committee had condemned Government of India's scheme and had recommended that Mr. Montagu's pledge could only be fulfilled by application of Dyarchy to Burma. Government of India had been invited to reconsider their proposals but could not agree to proposal to apply the principle of Dyarchy to Burma or to make it a Governor's province.

Opinion in Burma.

In transmitting the resolution of Legislative Council of Burma the Government of Burma had made a significant admission. Government said that general impression from discussion was that, as a result of Joint Select Committee's recommendations in 1919 and Mr. Montagu's announcement in 1920, it was no longer possible to differentiate Burma very materially from Indian provinces. Although opinion in Burma itself undoubtedly favoured policy embodied in the Bill, Government of India did not agree.

Lord Lytton emphasised that the Bill which two years ago represented opinion of advanced section in Burma, now represented the opinion of moderates. This Government could have overridden Government of India and instructed them to apply act of notification but instead Mr. Montagu properly decided to submit the whole case to Parliament. Lord Lytton asked the Lords to allow the Bill to go before the Standing Joint Committee on Indian Affairs and to let the committee investigate the whole matter including alternative proposals of Government of India. Committee would have all relevant documents and would be able if they wished to hear evidence from Government of India and from representatives of Burma and after they had fully investigated matter, they would report to Parliament and the Bill would return to Lords with recommendation of committee.

Lord Sydenham.

Lord Sydenham moved rejection of the bill declaring that it came to the house against the wishes of Government of India. Government of Burma and opinion of greatest experts on Burma now in England who urged that before trying so dangerous an experiment in Burma we should wait to see how it was going to work out in India.

Lord Amphthill's Amendment.

Lord Amphthill declared that abrogation of functions of Parliament to committee would be a most dangerous constitutional innovation. He urged that the whole case must be submitted to Parliament. He emphasised the difference between Indians and Burmese and suggested, that as Burma had not been nearly so long under British rule as India, it would not be wise to give Burmese all we were prepared to give Indians. They should see what Indians thought of dyarchy before applying it to Burma. Lord Amphthill moved adjournment of debate until correspondence between Government of Burma, Government of India and Mr. Montagu had been laid on table.

Lord Selborne.

Lord Selborne agreed that the question of self-Government for Burma might usefully be threshed out by joint committee but he pointed out that the bill committed them to the principle that Burma should remain part of Indian system. That was extraordinarily important. When joint committee considered Government of India Bill he had received definite impression that Burma ought not to be a part of Indian system but ought to be made a separate Government because conditions in Burma were wholly different from those in India. He supported Lord Amphthill's motion because they ought to know why the question had been prejudged.

Lord Lytton's Reply.

Lord Lytton replying said there was nothing in the bill with regard to Burma remaining part of Indian system. Burma was to-day a part of British Empire and

nothing in the bill proposed to alter that. Possibly Select Committee would recommend separation of Burma from India. But whether Burma separated or not they must still deal with its constitution. The whole question what was best machinery or form of Government to achieve the ultimate goal of Self-Government. Mr. Montagu after twelve months earnest consideration of the question had concluded that further delay was impossible and contrary to the interests of order and Government in Burma and the only way he could fulfil the pledge was by introducing legislation on these lines. The Bill had been introduced on the responsibility of Government after careful consideration. If further delay were imposed Mr. Montagu would be obliged in view of the present political circumstances in Burma to enforce the policy without coming to Parliament at all. The House would be better able to decide when they had had before them not only despatches which would be published but all documents and evidence that would be submitted to Joint Committee. He would be quite willing that papers should be published to enable them to form opinion on issues between Government of India and Mr. Montagu, but he begged them not to delay in submitting the bill to Select Committee, because further delay was unsafe and unwise. Government was convinced that the time had come when intention must be shown to fulfil the pledge of Self-Government for Burma.

Replying to Lord Sydenham, Lord Lytton indicated that if the bill were rejected Mr. Montagu would have no alternative but to proceed under Government of India act with his in his own way.

Lord Sydenham thereupon withdrew motion of rejection.

Lord Amphthill's motion was carried by 36 votes to 31.

Text of the Bill.

(Associated Press.)

DELHI, March 11.

The following is the text of the Government of Burma Bill which has been introduced in the House of Lords:— A Bill for applying to Burma the provisions of the Government of India Act with respect to Governors' provinces and for purposes connected therewith. Be it enacted by the King's Most Excellent Majesty by, and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal and Commons in this present parliament assembled and by the authority of the same as follows:— (1) Section 46 of the Government of India Act (which makes provision as to the mode of the Government in Governors' provinces) shall have effect as though Burma were included amongst the provinces specified in subsection (1) thereof and all the provisions of that Act which relate to Governor's Provinces shall apply to the Province of Burma, accordingly, provided that (A) Sub Section (2) of Section 72 (A) of that Act which relates amongst other things to the proportion of elected members in the Governor's Legislative Councils shall in its application to Burma, have effect as though 60 percent were substituted for 70 percent and (B) the number of Members of the Legislative Council of Burma shall be ninety two and the first schedule of the Government of India Act shall have effect accordingly and (C) the maximum annual salary of the Governor of Burma shall be Rs. 100,000 and the maximum annual salary of the members of the Executive Council of the Governor of Burma shall be Rs. 40,000 and the second Schedule to the Government of India Act shall have effect accordingly (2) sub-Section (1) of Section 53 of the Government of India Act is hereby repealed (3) 1 This Act may be cited as the Government of Burma Act 1921. (2) Sub Sections (2) and (5) of Section 47 of the Government of India Act 1919 (which relate respectively to the date of the commencement and the removal of certain difficulties) shall apply to this Act as they apply to that Act as though herein set out and expressly made applicable to the subject matter of this Act.

Need for a New Party.

J. B. Petit's Appeal.

BOMBAY, March 11.

Mr. Jehangir B. Petit who is an old Congressman has addressed a long letter to the press in which he analyses very exhaustively the present political situation and suggests the formation of a new political party to be named the Indian Progressive Party with a newspaper of its own for the expression of its views. Mr. Petit says that there is a large class of people belonging neither to the Congress nor to the Liberal Party who still believe in vigorous and constructive work constitutionally carried on in the interest of rights and liberties of the people. It is to such men that Mr. Petit's appeal to unite is addressed. The imperative necessity of carrying on a powerful and critical opposition to the present system of Government which is the cornerstone of Responsible Government is not being realised since the opposition is abdicated by the Congress in its pursuit of noncooperation and Liberals as a party being assimilated in the Government in all provinces are developing a tendency of supporting their comrades. Mr. Petit appeals to all patriotic Indians to join him in the promotion of the new Indian Progressive Party which he has organised in consultation with prominent leaders of thought in the country. The new party, he says, will rely upon the self-respect and self-reliance of the people and endeavour by sustained and vigorous propaganda to create and guide currents of public thought and activities into healthy and fruitful channels. It will keep a watchful and critical eye on all public movements and questions of the moment, country's needs and opinion thereon and press for their solution. It will simultaneously labour for the early attainment of complete self Government by all legitimate and constitutional means and particularly by a vigorous educative and constructive programme of nation building which will make the demand irresistible. It will attempt to impress the British people with the necessity of doing immediate justice to India in the matters of the Punjab and Khilafat wrongs and try to counteract the evil effect of anti-Indian agitation. All Indian ladies and gentlemen over 21 are eligible for membership under the terms and conditions of its constitution. "The Indian Progressive Party" will be an All-India organisation with headquarters in Bombay with an agency in London. It has been placed in sufficient funds to make a beginning on proper and permanent basis. It will also have a party paper and a separate building of its own at a very early date.

A large gathering of Rangoon Sikhs passed resolutions expressing indignation at the inhuman atrocities committed at Nankana Sahib and started a local martyr, memorial and relief fund.

Commercial.

Indian Cotton Duties.

A Strong Lancashire Protest.

(REUTER'S.)

LONDON, March 8.

The Chairman of the Manchester Association of Importers and Exporters has sent a letter to Mr. Lloyd-George, Mr. Montagu Mr. Chamberlain and the Department of Overseas Trade declaring that the increased import duty on cotton goods into India will disastrously affect the industry in Lancashire and will bear heavily upon Indians. He strongly urges the Government to exercise their influence with the Government of India to reconsider the question with a view to cancelling the extra duty and suggests that raising the countervailing excise to the same level as the import duty would more readily attain the object of producing the desired revenue.

The Manchester Guardian in a leading article, declares that this Parliament was not elected on the fiscal issue and is not entitled to set free trade aside or help others to do so, as in this case it has the controlling power. India could very well have been told that the time was inopportune for such a departure owing to Parliament's lack of moral authority and the distress of industries in Britain. Mr. Montagu could at least have said, as the tax was ostensibly for revenue only, the countervailing excise should be increased equal to the import duty.

Mr. Montagu's Rejoinder.

In reply to the Chairman of the Manchester Liberal Federation with regard to the increase of the import duty on cotton goods into India, Mr. Montagu emphasises that although the Act of 1919 did not affect the Secretary of States legal power of control over the Government of India or the right of the Crown to disallow Indian Acts, the exercise of these powers by way of interference in matters whether of fiscal policy or otherwise, with regard to which the Government of India and Indian Legislature agree, would be at variance with the spirit of the Act and could only be justified if Imperial interests were gravely affected.

Mr. Montagu draws attention to the passage in the report of the Joint Committee dealing with India's fiscal policy and the observations of Lord Curzon on the subject in the House of Lords on the occasion of the second reading of the Reforms Bill.

Indian Cotton goods tax.

Protest from England.

LONDON, March 8.

Cotton Spinners Manufacturers Association has passed resolution protesting against Indian cotton goods tax. Resolution follows the lines of that of Manchester Association of importers and exporters.

United Kingdom Exports.

Figures for Last Year.

LONDON, March 9.

In the House of Commons, replying to Mr. Hurd, Sir Philip, Lloyd Graeme said that in 1920 the United Kingdom exports of manufactures to Australia amounted to 62 million sterling, to New Zealand 27 million, to South Africa 49 million, and to India 181 million respectively.

Bombay Cotton Market.

(Associated Press.)

BOMBAY, March 10.

The total differences payable at the cotton market in this fortnightly settlement are estimated at eighty lakhs of rupees which although heavy is by no means a record. The trouble arises from the fact that losses fall almost entirely on bazar operators many of whom have already suffered severely through the decline in the share and other markets and have now reached a point where if they were faced with the prospect of a further fall in cotton they would be unable to meet their obligations. Hence the demand for the fixing of minimum rates which would ensure the bazar against further loss on existing contracts. A meeting of the Cotton Brokers Association held in the bazar this afternoon again decided to ask the Cotton Contracts Board to postpone the settlement. The workers themselves have decided to fix the minimum rates below which members of the Cotton Brokers Association be prohibited from trading. The basis has been fixed at 235 for Broach Cotton.

Share Market.

Calcutta.

CALCUTTA, March 10.

To-day's market has ruled extremely dull. There has been practically no inquiry for coal shares and transactions have ruled in buyers favour. In the jute section there were practically no buyers the business in this section being almost entirely confined to Howrah which showed a further decline. Cotton shares opened weak and continued to fall. The miscellaneous section generally was very quiet with very few buyers in evidence. The market closed dull owing to the absence of buying power. The following were the closing quotations:—Coal—Auckland 2-9, Bengal Giridih 26, Burrakur 50-8, S. I., Industry 15-4 ex dividend, Patnabha 13, Sander 30-8, Satarampore 18, Jute Anglo India 265, Barnogore 105, Dalhousie 351, Empire 5508, S. I., Gort Golster 715 S. I., Fort William 278-8, Gondalpara 900, Howrah 35-8, Kanknarrab 410, Kinnison Profs 105, Northbrook 50-8, Waverley 11-4 S. I., Miscellaneous. Automatic tolls 3-14, Central Provinces Cement 7-6 Carew and Co. 61-8 Dunbar Cotton 293, Harkool 6-12, Hooghly Flour 40-12, Hume pipe 10-8, Indian Iron and Steel new 22, disc., Kewram Cotton 13-12 S. I., Kumardhobi Engineering 18-8, Madan Theatres Ltd. 11-4, Nahapiet Jute Press 5-4, New Ring Mill public auction 545 ex dividend, Tata Industrial Bank 1-8, Thornycroft (India) Ltd. 5-12.

3½ Government paper was quoted at Rs. 56-6, and small lots at Rs. 56-12 war bonds short 1925 99-14, 1928 98-14 and 1930 100 per cent.

Legislative Assembly.

Voting on Demands for Grants.

(ASSOCIATED PRESS.)

Income-tax.

DELHI, March 9.

When the Assembly met after lunch Mr. Hailey moved the second demand, that is a grant of Rs. 283800 under the head taxes on income.

Sir Sivaswami Iyer moved for the omission of the provision of Rs. 37200 for two Deputy Commissioners in Madras. He said that his object was rather to elicit information as to the necessity of such large establishments in Madras as set down in the Budget. Why not Collectors, the greater part of whose work had now been transferred to local authorities supervise the work of the Income-tax Department.

Mr. Hailey pointed out that it was assesses themselves who had demanded greater attention in the preparation of income tax work and the study of laws. In consequence there was a large increase of work with a view to accurate and profitable assessment. Proceeding, Mr. Hailey quoted figures of several provinces including the Punjab to prove that there was necessity for high paid expert establishment to deal with the work. The work of two Deputy Commissioners was to hear appeals from assesses, a work which could not be any longer entrusted to Collectors. Conditions in Madras were peculiar as might be gathered from the resolution of Mr. Maraicar moved other day and therefore there was necessity for these two officers who were to deal with high expert work of the income tax assessment.

Mr. Rangachari supporting Sir Sivaswami Iyer's proposal objected to further multiplication of Officers which affected the exchequer.

Mr. Kabarji.

Mr. J. K. N. Kabarji with experience of assessment work in Bombay pointed out that the special staff had already done much work in satisfying the assesses and added that large number of assesses were at one time let out and consequently loss of lakhs of rupees was incurred by the Government, while on the other hand certain people were wrongly assessed by incompetent and inadequate staff. He believed that the present increase in the establishment was in the interest of the public and had reduced the number of complaints.

Mr. Yamin Khan said that the former staff never understood the Indian merchants accounts book and the result was that no real assessment was done. If the grant on this head was reduced the public revenue would suffer and a lot of corruption would result.

Dr. Sapru said that he believed that special agencies assessment had been conducted much more efficiently than before.

Mr. Samarth said that Bombay could manage to get three times more income-tax than the Madras efficiently with less staff. He could not, therefore, understand why should Madras make more provision for assessment staff.

Mr. Muzumdar pointed out that the Deputy Collectors were in no way inferior to the task. Why should then they have so many special officers receiving high salaries.

Mr. Price urged that the income assessment was very complicated. There should be no objection to improvement in the staff.

Motion Withdrawn.

Sir Sivaswami Iyer summing up observed that his experience was that there was a legitimate dissatisfaction that the income tax cases had not been properly heard. But after hearing the Finance Member he declined to take the responsibility of forcing the motion which was afterwards withdrawn.

Why not Deputy Collectors?

Mr. Venkatapathi Raju moved for the substitution of two Deputy Collectors for two Deputy Commissioners, thus effecting an economy of Rs. 25,200. He said that the income-tax assessment in Madras was too small to suffer highly salaried officers and after all the Deputy Collectors did the same work as the Deputy Commissioners.

Mr. Hailey said that the motion was uncalled for as the administrative arrangements in all provinces were that the Deputy Commissioners were officers senior to Collectors and Deputy Collectors and were indispensable.

Mr. Price said that the Madras Members seemed to be determined to replace officers by cheaper subordinates.

Here the mover interrupting wished to withdraw his motion for which leave was given.

Sir Sivaswami Iyer moved for the omission of Rs. 1200 provided for Commissions paid to private individuals which was carried.

Motions Withdrawn.

Sir Sivaswami Iyer then withdrew several motions by which he wanted omission of several lump provisions under this head and said that after the agreement arrived at this morning that all these lump provisions would be scrutinised by the Standing Finance Committee he did not want to press them.

Mr. Peare Lal Mista (Central Provinces) moved that the Rs. 147,720 provided for Deputy Commissioners and Collectors of income tax in the Central Provinces be reduced to about Rs. 96,000 and odd. This was rejected.

Mr. Rangachari moved that the total demand moved by Mr. Hailey under income tax be reduced by Rs. 803060. He quoted figures to show that the sum demanded for the coming year was more than three times what it was in 1919-20 and twice what was for the current year. He objected to such an enormous growth of expenditure under this head and appealed to the house to support his motion.

Mr. Chowdhuri claimed for some concession to Bengal which was most hard pressed on the financial side.

Mr. Neogy also supported.

"Save me from my Friends."

Mr. Mazumdar.

Mr. Mazumdar said that he had come to like Sir Godfrey Fell in spite of all his prejudices against him, for reasons which he could not tell. Sir Godfrey Fell had told the

Assembly the other day that the more they paid for the army the better it was for India. Now it looked that Mr. Hailey was arguing that the more they paid for the income tax officers the better it was for India. All the speaker could say was "Save me from my friends."

Expenditure Necessary.

Mr. Hailey briefly replied justifying the expenditure which he said was necessary in order to equalise the work and bring in more money. The motion was rejected. At this stage Mr. Hailey reiterated that lump provisions under this head also would be scrutinised by the Standing Finance Committee and asked the House to withdraw the motions relating to them. This was agreed to and the demand for income tax as amended was accepted.

Salt Grants.

Sir Thomas Holland moved the head under salt and demanded a grant of Rs. 11795000.

Mr. Venkatapathi Raju moved that the provision of Rs. 1087680 for Assistant Inspectors be reduced by one lakh.

Sir Thomas Holland pointed out that the provision objected to was complicated and the Government was now going into the details and would place the whole matter before the Standing Finance Committee. At this assurance the mover withdrew his motion.

Mr. T. Rangachari moved that the total demand under salt be reduced by 25 lakhs. He pointed out that several items like the local and other allowances were too large to be accepted by the House.

Mr. Hailey asked the mover how he had arrived at his calculation of 20 lakhs.

The member for Industry said that the Government would welcome any detailed criticisms about the extravagances indulged in by the Local Governments, but the house was demanding reduction in total expenditure on any head without showing items where retrenchment could be effected. He promised to give every facility to the Finance Committee and the house to check any extravagance in the use of public money.

Total Demand Carried.

Mr. Rangachari said that their objections were mainly based on the fact that they had not the information to judge whether certain items were being properly used. He did not wish to press his motion after hearing Sir Thomas Holland. The total demand for salt was put and carried.

The Assembly adjourned till to-morrow.

Excise and Stamps.

DELHI, March 10.

Mr. Innes demand for Rs. 125000 under excise was granted without any opposition and reduction. Similarly Mr. Hailey's demand for Rs. 424000 under stamps was sanctioned.

Forests.

On the other hand there was some discussion when Mr. Hullah wanted Rs. 2570000 under the head "Forests" Mr. Venkatapathi Raju urged reduction by one lakh of provision of Rs. 157940 for extra assistant conservators and other supervisors. He referred to the growth of the figure under salaries from Rs. 53220 in 1920-21 to Rs. 157940 during the coming year and saw no justification for this sudden increase of more than twice the amount which only affected the poor taxpayer. He found no hopes of inducing the Government to cut down the expenditure when items like this grew in one year to twice its size.

Mr. Hullah said that although he was unable to explain the details of the item and justify the allotment required he was unable at the same time to accept it, because the figure had been estimated by the Accountant-General of the United Provinces in regard to the improvement of Research Institution at Dehra Dun.

Mr. Spence objected to the reduction from a commercial and industrial point of view, while Mr. Rangachari strongly supported the reduction.

Mr. Sarma indicated the proposals for improvement under forest and promised that money would be spent most economically.

Sir Sivaswami Iyer referred to the provision for new superior officers and asked why the Government should give them so much pay at the lowest rung of the ladder at the beginning of their career.

After Mr. Hullah had replied the motion for reduction was put to vote and carried by a large majority.

Mr. Rangachari moved that the demand under forest be reduced by three lakhs. He disclaimed any intention for standing in the way of the most needed developments in forests, but he found that there was nothing shown to indicate that increased provision would be utilised for industrial and commercial development of India.

Dr. Nandlal supported.

Mr. Sarma said that imperial forest service was votable while salaries of provincial service were not. It was now under consideration whether the Imperial forest service should be recruited in India or in England. Then again, the research institutes and Forest College in Dehra Dun were to be improved to afford higher and up-to-date education in forestry and expert staff was now being engaged. He assured the house that only minimum provision for forests had been demanded.

The motion was thereupon withdrawn and the reduced sum under the head forest amounting to Rs. 2470000 was carried.

Registration.

The ninth demand of Rs. 2500 for registration was carried without discussion.

Railways.

Col. Waghorn introduced the head under railways and demanded grant of Rs. 616861000. Mr. Venkatapathi Raju who urged the reduction of working expenses from Rs. 582172000 by five crores pointed out that railways were purely worked as a commercial concern and the House must deal with it on businesslike principles. In countries like Canada the working expenses on railways came to about fifty per cent and he therefore did not understand how it could come to 66 per cent here in this country.

Col. Waghorn referred to the increase in the cost of fuel and of renewals of rolling stock, permanent ways etc. which were kept in abeyance during the war, besides extra remuneration to employees. Otherwise there was no increase over the present years figure.

Mr. Anna Bapajee Katha also moved for reduction of four crores under the head railways working expenses. He said that while he was in full sympathy with the proposal of spending more money on renewals of rolling stocks and

permanent ways he should ask the house to remember that considering the rate of progress on those renewals during the current year the Assembly should not vote for the huge sum under this head.

At this stage Mr. Shafi got up and crossed the floor to his opposite side.

The President said "Order order I would draw the attention of the member just going outside about the disorderly manner in which he has crossed between chair and the speaker."

Sir George Barnes replying pointed out that the increase of 61 lakhs was due to increase in the price of coal and some other increases on account of the increase in the wages to employees. The plain fact was that owing to the scarcity of getting material during the war the Government could not renew the wear and tear. Now that the war was over they had to renew the whole machinery which would cost enormously.

Mr. Pickford supported every word of Sir George Barnes and referred to the damaged condition of rolling stock making passenger traffic unsafe. He appealed most earnestly to the members against any policy of retrenchment which would only injure the best interest of the country.

Mr. Price (Karachi) mentioned instances in the past when the railways were closed for lack of rolling stocks. He said it would be a disaster to the Punjab and Sindh if the N. W. Railway traffic was not improved.

Mr. H. Vishandas (Karachi) endorsed Mr. Price's remark and said that there should be no reduction in the interests of the country at large. Mr. Hussainali said that the question was not of providing money but whether money provided would be utilised for the affixed purpose. If the Railway Board could assure that they would be able to get rolling stock from England this year he would support the total amount for working expenses.

Mr. Shahani endorsed Mr. Hussain Ali's remarks and objected to the working expenses increasing at the cost of provision of other facilities to passengers. Mr. Rangachari had no objection to the working expenses being granted if it was for the renewal of rolling stock and permanent ways. He asked why the Government should not get these stocks from France and other countries where their price was stated to be cheaper. Mr. B. S. Kamath objected to improving the pay of the staff to the detriment of rolling stocks and particularly instanced the case of the G. I. & N. Railway in respect of which there was an increase from seventy-six to ninety lakhs on the salary of general superintendents whereas increase in its expenditure on rolling stock was comparatively very small. He took strong exception to this feature of the railway administration and asked why Superintendents and other Officers should be brought from other countries and paid very high salaries thereby finding it difficult to improve the rolling stock.

Racial Distinction.

Colonel Gidney objected to the motion for the reduction and took strong exception to the question of racial distinction brought in by Mr. Kamath. He said that the test was of fitness for service. If Indians went in large number to England and trained themselves in particular lines they were equally eligible to fill the engineering and other technical posts. He drew the attention of the House to the great agitation now prevailing among the railway staff and any reduction in their salaries would mean disaster to the country. He emphasised that there was no question of race in filling the engineering posts.

Dr. Gour said that the whole question was that there was always a distinction in pay of Europeans Anglo-Indians and doing the same work. If the railways were to be worked on economic lines the posts should be open to men of merit without distinction of particular community. The Europeans and Anglo-Indians be paid the same as Indians. Otherwise the railways would be very expensive. The principle dominating the administration should be fair play and no favour.

Colonel Gidney rising explained that he wanted no racial division what he wanted was that if Indians were not found in great number in the engineering line it was because they had not had proper training.

Dr. Nandlal also pressed for larger introduction of Indian element in the working of railways.

Mr. Venkatapathi Raju summing up said that he did not stand in the way of any useful expenditure, but merely objected to increasing several unnecessary items which could easily be brought down. He wanted an explanation as to why the working expenses were increasing abnormally, especially when they were thinking of raising special loans. Unless the Government would promise to scrutinise the necessity for such abnormal increase he must press his motion.

Mr. Jadunath Mazumdar supported the motion for the reduction while Mr. Ginnwalla opposed it.

Col. Waghorn replying to the debate assured the House that this year the Government hoped to carry out renewals more than last year and wanted them to believe that every possible effort would be made to improve the rolling stock, permanent way etc.

Mr. Venkatapathi Raju withdrew his motion.

At this stage the Assembly adjourned for lunch.

Reassembling after lunch the House continued discussion on Col. Waghorn's demand for railways.

Mr. Lahe urged that four crores should be deducted from the working expenses under railway demand. He urged the same arguments as were urged by many non-officials on Mr. Venkatapathi Raju's motion and pointed to the huge deficit they were working under.

Col. Waghorn and Sir George Barnes asked the house not to vote for the reduction as it would defer many urgent and important works contemplated and appealed to Mr. Lahe to withdraw the motion. The motion was however pressed and lost.

Reduction of the cost of Railway Board.

Sir Sivaswami Iyer moved for reduction of the cost of Railway Board by Rs. 530000. He narrated the disgraceful condition of South Indian Railway especially in the far South and expressed the feelings of the people that the rates were so manipulated that they encouraged more external trade than internal trade. He had seldom heard anyone saying a good word about the Railway Board which as a whole had not done anything to advance the railway construction. In the Madras Presidency the interests of Railway construction would have been safer without the Railway Board.

Mr. Tomkins, Joint Secretary of the Railway Board in his evidence before the Railway Committee had shown how far the railway Board had not been able to serve the purpose of remedying the complaints against the calousness of the company managed lines. In conclusion Sir Sivaswami Iyer

observed that the Railway Board had been a source of obstacle and an engine of delay for all useful programmes and he would therefore wish it to be replaced by some suitable substitute.

Mr. Pickford said that the grievances which had been brought to notice by Sir Sivaswamy could not be remedied by the reduction as suggested but by further provision of money.

Sir Sivaswamy withdrew the motion and the grant under railway head amounting to Rs. 600861000 was carried.

Irrigation and Water Ways.

Sir Sydney Crooksbank introduced the head under Irrigation and Water Ways for which he demanded Rs. 209600. Mr. Muzumdar while urging reduction by Rs. 25,000 related in a long speech the deplorable conditions of rivers and especially referred to the river Ganges at Hardwar.

A Breeze.

At this stage Mr. Hailey intervening pointed out that this was purely a provincial matter.

The President:—In so far as the Hon'ble Member (Muzumdar) is discussing a provincial matter he is not in order.

Mr. Muzumdar:—Alright Sir, I shall not refer to the deplorable condition of the Ganges at Hardwar.

Proceeding the speaker referred to the condition of the river Jumna near Delhi when again Mr. Hailey rose to a point of order and wanted the chair to give ruling as to whether Mr. Muzumdar was in order when the irrigation directly controlled by the Government of India did not include a single river in the members reference. The President:—I hope the Hon'ble Member is aware of the ruling I have made.

Mr. Muzumdar:—What Sir, I have not been able to follow you. I cannot hear you (Laughter).

President:—Order order. The Hon'ble Member takes a good deal of license. He ought to take some trouble to understand the position stated by the Government and especially from the chair.

Mr. Muzumdar:—I submit to your ruling more strictly this time (laughter). What I wish to say is that by irrigating lands you destroy rivers which are natural highways of India.

The President:—Order order, I think the Hon'ble Member is straying into the forbidden land.

Mr. Muzumdar:—I am sorry if I have been straying like that. I say that there is no specific mention of how these various charges under miscellaneous irrigation are incurred. I am entitled to know whether irrigation is by rivers, wells or tanks. I submit, Sir, I am entitled to discuss this (Laughter).

Mr. Hailey:—May I point out, Sir, without further waste of time that expenditure under this head does not include a single irrigation by the river.

Mr. Muzumdar:—If so I shall withdraw my motion (Laughter).

The motion was by leave withdrawn.

The demand under irrigation and waterways was accepted.

Posts and Telegraphs.

Mr. Innes moved that the grant of Rs. 107802000 be made for posts and telegraphs.

Mr. Venkatapathi Raju moved that the provision of working expenses amounting to Rs. 83882000 be reduced by one crore. He drew attention to the present figures for the same head and said that the figure for the next year stood 200 per cent higher than five years ago. Every year the working expenses were going up by leaps and bounds and the time had come for reduction. Mr. Innes said motion for reduction would do enormous harm. The expenditure on posts and telegraphs was growing because expansions of these services were undertaken every year and also because as it was well known there had been large increases owing to economic conditions and Mr. Venkatapathi Raju could check these economic conditions with the same result as the King Canute did on the exercise of his will over the waves of the sea. The speaker cited the example of the House of Commons where reduction was never resorted to unless it meant a vote of censure on the Minister in charge. The expenses under the head he moved were essential for the efficient working of the department.

Mr. E. Norton drew the attention of Mr. Innes to the bad hand writing in which telegrams were written by telephists. He wished for improvement in this respect.

Mr. Venkatapathi Raju replying maintained that extravagance had been observed in revisions and re-revisions of pays of the staff which meant a heavy burden on the taxpayer. He said that if the Assembly had the same powers as House of Commons they would not refrain from having utilized those powers now.

The motion for reduction was put and lost.

Mr. Joshi moved for reduction on Rs. 1200000 demand for the posts and telegraphs. He said that retrenchment could be effected by stopping the creation of new posts and by postponing certain number of new buildings. He specified that the expenditure on new buildings should be reduced to ten lakhs.

Mr. Innes informed the House that the Finance Department had already cut down their demand considerably with regards to the new buildings and the budgeted figure left absolutely no margin for reduction.

Dr. Nadlat asked the Government to accept this modest demand so that they might tell the taxpayer that the Government had tried to reduce their burden.

Mr. Wajid Hussain and Mr. Harchandra Vahandas urged for reduction as desired by Mr. Joshi.

Mr. H. U. Hutchinson replied that the building referred to could not be built this year in Bombay with the money at their disposal.

Mr. Price pointed out that the question of raising postal rates did not rise under amendment. After three more members had spoken in favour of the motion Mr. Neogy in adding his support asked how far the Government had approached this question from the point of view of the resolution passed at the Brussels Conference which stated that no construction should be undertaken unless it was immediately remunerative.

Mr. Hailey pointed out that out of the demand of 20 lakhs for new buildings fifteen lakhs had already been ordered and these buildings were low under construction.

Mr. Joshi's motion was put to vote and declared carried. When a division was demanded the result was 47 voted for and 42 against.

Mr. Samarth moved that in the demand for Posts and Telegraphs the amount of Rs. 107802000 be reduced by Rs. 11002000. He said that reduction should be made in the amount entered in the columns for capital outlay. He pointed out the wrong entry of capital outlay on the Posts and Telegraphs in statement of expenditure charged to the revenue of Central Government in India. Mr. Hailey accepted the proposal to the extent of one crore of rupees. The reduced demand for Posts and Telegraphs amounting to 7,78,00,2000 was accepted and the Assembly adjourned till to-morrow.

Questions.

DELHI, March 11.

The Legislative Assembly met this morning when Raja Parthabgarh took oath of allegiance. No less than 19 motions for reduction of grant under the head "general administration" including Imperial Secretariat appear on the agenda paper. Mr. Rangachariar intends to move for retrenchment by 20 crores under this head for which demand stands at above 65 lakhs. The exhaust fans intended to take the hot air out of the Assembly Chamber was making so much noise that it was difficult to hear the member speaking in low voice. Twelve questions were asked. Replying to Sir Sivaswami Iyer Mr. O'Donnell said that to the knowledge of the Government of India there was no departure from the principle of collective responsibility of Ministers granted under the Government of India Act. Demand number 13 under the head, interest on miscellaneous obligations amounting to Rs. 23077000, was granted without discussion.

Business on 17th.

After question time Mr. Hailey, the leader of the House, intimated that the Legislative business on the 17th instant would include the following:—The Indian Finance Bill will be referred to a Joint Committee of both Chambers and the Indian Factories Act Amendment Bill will also be referred to a Joint Committee of both the Houses. It was also proposed that the Criminal Procedure Code Amendment Bill, the Bill for the enforcement of maintenance orders, the Bill to amend the law relating to the Calcutta University, the Civil Procedure Code Amendment Bill and the Indian Electricity Bill will be taken up for consideration and if accepted will be passed.

Miscellaneous Obligations.

Demand for Rs. 23077000 as interest on miscellaneous obligations was put from the chair and carried without discussion.

General Administration.

Let there be only 6 Members.

Mr. O'Donnell introduced the Budget head under General Administration and demanded a grant of Rs. 6503000.

Mr. Venkatapathi Raju in moving that provision of Rs. 60000 under the head of "Executive Council", be omitted drew attention that the place of Sir George Barnes who was about to retire should not be filled and the number of Executive Councilors should be six and not seven.

Sir William Vincent replying stated that at present there was no intention of giving the place of Sir George Barnes to a new Member. The provision that was sought to be omitted referred to travelling allowances to Executive Councilors. There were a lot of complaints from several parts of the country, especially from commercial centres like Calcutta, Bombay and even Madras which required to be attended to by tours. Further, the members themselves often felt the need of getting into touch with commercial centres and so it was not advisable to cut out this sum. They should not do that unless the House wished to curtail the touring of the Executive Councilors. On the other hand the Executive Councilors thought it necessary that they ought to travel a great deal more than what they had done.

The motion of Mr. Venkatapathi Raju was rejected.

Inspector of Office Procedure.

Mr. Mazumdar moved that the item "Inspector of Office Procedure" carrying a salary of Rs. 27450 be omitted. He could not believe that the Home Member or any other Secretary could say that they had in their old age forgotten the Office Procedure. He said that the salary of this special Officer was put as nonvotable, but he could not understand how.

Mr. Hailey interrupted said that he was sorry that there was a misprint. The salary was votable.

Mr. Mazumdar continuing said that he was surprised that this misprint should have escaped the notice of the Inspector of Office Procedure himself (laughter).

Mr. O'Donnell said that this appointment was based on the recommendations of the Secretary of the Procedure Committee which was an exceptionally competent body on the subject. The committee considered that the creation of the post of a special Officer was essential to simplify and modify the Office procedure. The appointment had resulted in economy in many directions and its removal might mean waste in many directions which would not otherwise be attended to. This officer had effected economy at a considerably higher figure than what he cost the Government.

Mr. Hailey replying to Mr. Hasanali said that the post of Inspector was permanent.

Mr. Norton bore testimony to the excellent work done by this officer, Mr. Watson in Bengal.

Sir William Vincent narrated his experience of the valuable work done by Mr. Watson in Bengal and said that this Officer had been used in connection with the office procedure by the Bihar and Bombay Governments and some mercantile firms. The Government of India was fortunate in taking this officer from the Bombay Government and ever since he had taken up his job he had proved himself to be extraordinarily useful. Formerly any post that fell vacant in the secretariat was filled by the relations of those already employed. Consequently the efficiency of the office work suffered greatly. Now a Staff Selection Board had been established and for all vacant posts men of real worth were taken who passed this Board's examination. In addition to this Mr. Watson had effected great economy in reducing considerable number of temporary posts created in the Army Department during the war.

Mr. Neogy said coming from Bengal he could say something about the work of this special officer who though employed in Bengal and Bihar, had not done satisfactory work there and all his suggestions had never been adhered to. The Government of India had said that this Officer had effected economy where there had been extravagance in the past. Now this was the greatest self condemnation about the waste of public money.

Mr. Spry representing the Bengal Government said that Mr. Watson's work was always satisfactory and resulted in considerable economy.

Mr. Sahani, also emphasised the necessity of improvement in office procedure.

Mr. Ishwar Saran, while recognising the great need for overhauling offices urged that the post of Inspector be only temporary.

Mr. Price and Mr. L. Watson (Cawnpore) supported the permanent appointment as very essential because of the large establishment under the Imperial Secretariat.

Mr. Haily regretted that when questions of principle were being discussed personal charges against Mr. Watson were made by Mr. Neogy. He repudiated them all and for lack of time he could not now enter into details to prove them as groundless. The Government believed that this particular post had resulted in expediting work and saving money. The Staff Selection Board of which this Officer was the President was selecting men for upper grades of exactly the same capacity as men for provincial service so that they might in time rise to posts of under Secretaries and Deputy Secretaries and share the responsibility for higher work.

Mr. Mazumdar replying asked if this special Officer was to look after office, what were the under Secretaries doing. The motion was put and lost and on a division being asked the President ruled that the request was a gross instance of frivolously claimed division.

Mr. Bhaiman Singh moved that the provision of Rs. 156000 for the pay of two temporary Superintendents in the Home Department be reduced by Rs. 7800.

Mr. O'Donnell replying pointed out heavy work which had fallen on the Department requiring services of Superintendents whose posts were after all temporary. The motion was lost.

Mr. Bhaiman Singh next moved that the provision of Rs. 18000 for the salary of two Officers on special duty in the Home Department be omitted. He said that he was under the impression that this special branch was doing some secret service and he did not want the Government to have any Officers on such high salaries for this purpose.

Counter-propaganda.

Sir William Vincent on behalf of the Government pointed out that these two Officers were in charge of special branch which was not doing any secret service as alleged by the mover. But it was putting before the public for their information the policy of the Government on all matters and the reason therefore. If this branch was removed then there would be the fatal result of ill informed public opinion on questions of policy without knowing what the facts were. In England the service of informing the public of the views and policy of the government and removing false impressions created in them was considered to be a stabilising influence. The need for such an agency was all the greater in India where the central government was for removed from many parts of the country. It was the legitimate duty of the government to use every means they could to show to the people the dangers of the non-cooperation movement and dangers of Bolshevism. This branch of the Home Department was only arranging a scientific distribution of information. Dr. Rushbrook Williams had done valuable work in this direction and also through his Material and Moral Progress Report, a book which had proved immensely valuable both here and in Europe and in America where it was sold like hot cakes. But as Dr. Williams could not alone cope with his work it was found necessary to indent for his assistance a young Indian of great ability. The government believed that the work of this branch would be of immense benefit to the country and they would always wish to extend their activities in this direction.

Mr. T. Rangachari who was a member of the Madras Publicity Board gave an account of what that Board had done in the Madras Presidency, especially at the recent elections and wondered why the Government of India should not follow the Madras Government by appointing a non-official board to assist the Publicity Bureau of the Central Government. He urged that the provision under this head should be increased as the amount was wholly inadequate for the purpose.

Mr. Jannadas Dwarakadas endorsed every word of Mr. Rangachari and said that when the Non-co-operators were spreading all possible information, whether it was right or wrong and by means fair or foul, the Government should make an honest attempt to make their position clear. It was a disservice to the country to ask for a reduction or omission of the provision allotted for the purpose of making the work of the Government and representatives of the people known throughout the country.

Mr. Sachidananda Sinha also opposed the motion as it would hamper the Government in placing correct information which the people needed, especially at a moment when persons masquerading under the name of Non-cooperators were making inflammatory and absolutely false speeches.

Mr. Bhaiman Singh while summing up asked for permission to withdraw his motion as he was not previously aware of all the facts that were given out in the course of the debate. But his personal belief and personal experience was that more of falsehood and less of truth was being spread by the Punjab Publicity Bureau which in effect was calculated to do more harm than good.

At this stage the Assembly adjourned for lunch.

The Taxicab Dacoity.

CALCUTTA, March 11.

The Police made a successful raid yesterday in the house of a Peshwari Taxi cab owner in connection with the recent taxi cab dacoity in Lyons. Range in which a sum of Rs. 95,000 belonging to the Chartered Bank was stolen and recovered Rs. 34,000 in G. C. notes. So far the Police have made about dozen arrests and have taken charge of a taxi and a private motor car. The armed sepy who accompanied the coccie with money and who disappeared after the robbery has not yet been traced. The recovered notes were found in three tins buried in the ground.

A committee of 8 members representing industries, capitalists and labour has been appointed by H. E. the Governor of Bengal to enquire into the causes of recent strikes of workmen in Bengal.

The Punjab Government have till November 1920 distributed about 17 lakhs of Rupees from the Imperial Indian Relief Fund for Post between relief to widows and dependants of Indian officers who were killed or died on active service. The Government have appointed an officer on special duty to investigate further and make additional allotments.

బ్రహ్మశ్రీ ఆయుర్వేదరత్న, కండిత, N. V. శ్రీరామాచార్యులు, Ph. D. Sc. గారిచే శాస్త్రోక్తముగ రియోదయించి
ద్రావిడాయుర్వేద కండిత వమ్మేలనమనసు, వస్తుప్రదర్శనస్థానమనసు, వైఖాపూర్వకముగ మొదటితరగతిలో యోగ్యతాపత్రికను పొందిన

సిద్ధ కల్ప మ క ర థ్య జ ము

(2715)

వైద్యులవలన చూడబడిన ఆయుర్వేదరత్నముగ కండిత రియోదయించింది. పరీక్షించినవారికి, పురాతనములైనవారికి, సర్వవిధములైన వ్యాధులకు నశియైపోయినది. (సాచివ
ముద్రాదులచే చెక్కుబడిన బహుమతియైన ఈ కౌమధను ఆయుర్వేదరత్నముచే చక్కగ పరిశీలించబడి ముద్రపడినది. ఆహారోగ్యముచే సౌఖ్యహీనులగు నకలవసామాన్యులకు
దీక్షాపాదమున చెక్కుబడి నేలాటి యోగ్యతను నుండదు. ఈ కౌమధనుకలన సంపూర్ణముగ నెవరియగు వ్యాధుల వివరము. —వరములకు నశ్చరలేకపోవుట, సాధ మొదలగు
చర్మవ్యాధులు, తీక్ష్ణసానులేకుండ, బ్రాహ్మకక్షికగ్రంథులు, ఆకలిమందగించుట, సాంధురోగము, నాపు, కీళ్ళపట్టు, కీళ్ళసెక్కులు, కడువారము, అతిమూర్ఖము మొదలగు మూర్ఖివ్యా
ధులు, మూలవ్యాధి, కౌమధను, అమృతీర్ణము దానగు అద్భుతవ్యాధులును, కృమీమూడు (అంటువ్యాధులు) కొరకు మొదలగు దుష్టశ్రీబంధములైన అన్నివిధములైన చర్మవ్యాధులను
శ్రీలక్ష్మణుని మృగశాధిక ముకురక్తస్థానములను, ముకురాలమున కలగు కులముల పోగొట్టును. ఇంతేకాదు: —వరవిధవ్యాధులను పోగొట్టి నేనామనకు లేజన్యుల బలము నిచ్చి
ఆరోగ్యమును కలుగజేయుగలిగిన కౌమధనులలో నిజమనబడినది. బాల్యమున దుర్భాగముచే లభ్యమగు కుక్కువము మొదలుగాగల పురుషకృమములకు తోడుములను కలుగజేయు వ్యాధు
లను తుదముట్ట పోగొట్టుతుండు ఇది ఒక్కయే యు నొక్క చెప్పదగినదే. నేనామన చెనువీను పోగొట్టి, కుక్కువై న రక్తమును కలుగజేసి కీరదాగ్యమును, అమృతీర్ణి
అమృతీర్ణి ఈ కౌమధను దివ్యమధము. ఇది తీరదర్శనయోగమున శేర్మపుల వస్తువులచే గాక సంకట విలక్షణ గల ముత్యములు, స్వర్ణము, అగ్రహములు, అనేకములైనవి
అను లేర్పి లేయగలిగినది. ఈ కౌమధము, కాల తేజ దేవతాత్మ్యాభేదములను గమనించ, తద్యునియము లేక శ్రీ పురాణ రక్షణను రసాయనము (Tonic) గ నుకయ్యగించ
దగును. ముందుట ఖచ్చితము (ప్రకారము, పశ్యవిశేషములను ముందుటెండు ప్రత్యేకముగ కంపదము. ఒకయొకములోనే సంపూర్ణగుణమును కలుగజేయు, (60) అయదవిధాత్మక
గల యొకబుద్ధియ. 10—0—0 అ మార్చియే. కపాలాభిషేకము (తయ్యేకము.

కండిత రియోదయ: విలాసము. —మదరాసు ఆయుర్వేద కౌమధశాల, తపాలాపెట్టె నం. 151 య. మదరాసు.
“కల్పమే” మద్రాసు.

Telephone : No. 291.

Tel. Address : "ALL SILKS"

ESTD., 1860.

Dhanamal Chellaram.

Silk House.

WHOLESALE AND RETAIL.

DEALER IN

Japanese, Chinese, Indian & English, Silks, for Saris, Peticots,
Jackets Etc, Etc.

Gent's Silk, Suiting, also English Woollen and Cotton Goods.

No. 46, Rattan Bazaar Road, G. T. Madras.

మదనకామేశ్వరలేఖ్యము

యది మిక్కిలి పీర్వవృద్ధిని, భాగుత్వవృద్ధిని, అలమునకు,
కలిగించుటలో శ్రేష్ఠమునది. మేనామ, అలగొట్టము, ని
కాగ్గ, కుక్కువము, అతిమూర్ఖము, మొదలగువాటిని హరించి
మంచికాంచిన, పీర్వవృద్ధిని, కామగుణమును, యౌవన
సంపూర్ణమును, సంకాపము కలిగించును, 2 దెబ్బలు చాలాను
20 ము దెబ్బలు 1-4-0 రు. పి. 0-8-0. రోజుపువ్వులలేఖ్య
ము మలదర్శనము, పోగొట్టును. డ 1-1 రుల అ 10 పి.పి. అర్.
పి. శి. పి. అందుకంచెన, ఆయుర్వేదనమూలం.

(2878) పెరిచేపే, నల్లూరు బిల్లా, (Via) ఒంగోలు.

సంరక్షణగ్రహము.

నక అద్భుతములు, ఆయుర్వేదము కలిపెట్టడము. నూటికి
నూరు తక్కువ యెనునని పూచీపడగలము. విడువనిపురాణవ్యాధు
లకు అమోఘమైన కౌమధము. గర్భపుకాలములోను విడు
తనివో వైకము కాకునులేయబడును. విడువబడమైన వస్తు
వులు కలియలేదు. కుమారులకును మూర్ఖులకు కయోదయము
బడినది. (యంగ్రెసుచే చేయబడినది.)

1. కౌమధాగ్ని...	8 దినములకు	రు 4-0-0
2. బహుమూర్ఖివ్యాధికి	8 "	" 4-0-0
3. గ నెరియో	15 "	" 4-0-0
4. మూర్ఖు సంబంధమైనవ్యాధికి	15 "	" 4-0-0
5. కౌమ	"	" 5-0-0
6. కడువారము	"	" 5-8-0
7. నవామనాను	10 దినములకు	" 4-0-0
8. నవాపుష్టి	15 "	" 5-0-0

9. ఉన్నతవ్యాధికి... 1 దెంబడిమీద మూర్ఖులకు
అన్నివోట్లను ఏకంట్లు కావలెను. ఉత్తర ప్రత్యుత్తర
ములు అంగుభావముల నుండవలెను. వస్తు అదాయములో
100-కి రు 10-0-0 వాటియవిద్యాకాలముల ఇచ్చివేయబడును.

అన్నివోట్లలోను ఏకంట్లు కావలెను. (2699)

ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు అంగుభావముల నడవలెను.
Tele : address M. C. Sen Gupta,
Machsavaiour 7, Krishna Das, Pal's Lane
Columba

FREE TO ANY ADDRESS.

"Secret Gem"

A Beautiful Book on Health and Happiness
Apply to:—Amritam & Co.

Post Box No, 222, Madras.

మేలన ఫౌంటెను కలములు

బ్రాహ్మణుడు	రు 2-8-0	వాటరుమేన విడియము	6-0-0
నెల్లూరు 210	8-0-0	కెంపిలు	2-4-0
దిల్లీ కంపెనీ	8-8-0	కండిక్కిళ్ళు	0-18-0
స్వామి	4-8-0	సాదాక్కిళ్ళు	0-2-0

గిరి ప్రదర్శన, స్వేషనము, టిప్పి కేసు, మద్రాసు.

నో టీ ను.

2719

ఇకకంట్లు అనెనను ఏజెన్సీ.

55 కళ్ళకోర్డు, మెలాపూరు - మద్రాసు.

రాబడిమీద వస్తుకట్టుటకు దిఫారము రిటరను
తయారు చేయుట, ఆజ్ఞే నది పెట్టివేయుట,
అప్పీలు పెట్టివేయుట, మెమోరియలును, మున్నగు
వాని విషయము యావత్తు సంబంధము, సలహా
వగైరా ఎక్కువ ఖర్చుకాకుండా యివ్వబడును.

శ్రీ వైష్ణవపత్రిక.

శ్రీ వైష్ణవుల మకసాంఘిక సైతిక విహితమున్నకా
భివృద్ధికి విషయములను నులకైతిని ప్రకటించు మాసపత్రి
క. మక ప్రకర్తలగు శ్రీవైష్ణవ పూర్వచార్యుల చరిత్రము
అను, చారిగ్రంథముల భావసంకీర్తనములును యందు వా
యబడును. శ్రీవైష్ణవుల శ్రీవైష్ణవ మతాభిమాన తల్లిదండ
దీని వాదించుకొనినది. సాధారణ చందా సంకల్పమునకు
ప్రతివోట్ల 1-8-0 అ మూర్తము. 2644

శ్రీమత్త్రిమల వీరరాఘవాచార్యులు,

సామ్రాజ్య శాసనసభ

ఎనిమిదవ తేదీ సమావేశము

(కొత్త ప్రకటన)

అయోధ్యనిర్మాణకాళంలో జరిగిన మోసములనుచూర్చి
యంతరితరగి రి కేసునుమాత్రమే కాదుకేసులుండెను. కంగరా
వ్రాసిన నాలుగు; సంయుక్తరాష్ట్రములందొకటి. సంయుక్త
రాష్ట్రములందొకటి సాత్తు మరల అభివీనది. కల
కలలో నాకేసులో కిది విధించబడినది. కక్కినవి విచారణ
లో నున్నవి. ఫిర్యాబి నెలాభివీనది మి నిమిత్తము 189962 రూ
పాయలు వ్యయమయ్యెను. ఆమొత్తమున సంయుక్తరాష్ట్రము
లకేసులో వ్యయపాడుల కిచ్చిన మొత్తము 1200 నూడేలది.
యొప్పది నర భామను హతించుగాన నియోగిగారికి బదు
లు చెప్పింది. ఆకేసుల నిపుడు పదమొందెండురా అట్టి పదంతి
యవ్యాధులలో కలిగియన్నచా అని వార్తకగా రుదాగ లేదని
హతించుగాన తెలిసింది.

ఆర్థిక ప్రకటన

బాంబాయి కంగరాష్ట్రములకాదామపు పన్నున కొంత
భాగమియ్యవలెను. కారాకలికలకు వృత్తములకు వస్తును
పాన్సియోదదం నర్సారాగి దుకవ్యసించింది. కాని
అమాట తెవ్వరికిని విషయలేదని.

భారతీయులను విమోచనమునందును యితర సైనిక కాళు
లలోనుగూడ చేయకొనవలెను. శ్రీవిద్యానియము
నకు పాన్సికామిక వాటివ్య విద్యానియములను భవమును
వినియోగించవలెనని అగర్వాలాగారు నడిచింది.

సైనిక వ్యయమును కర్గించవలెను. భరారుకు కరెముల
మీద ఆదాయపుకన్న నేయగూడదు. అగ్నిపెట్టెమీద వస్తు
నేనిసంతున ఈతేదీన నాకలికకు వృద్ధిపొందును. అపాపుత
రముల వస్తు పాన్సియోదదం అనహాయాద్యమును వారి
మరల నరకాకేసు అభివీనదికొట్టిగంగ గారు నడిచింది.

మారకమే ప్రభావమును విల్లులను సామ్యు చెల్లింక
కుండుట దుడగైకేసు నలరగాదు. ఆ నుచుర్థ కరల నరే.
కాన ప్రభుత్వము వారి విషయమున చాల
శ్రద్ధసహించి దీని నుజేయవచ్చు నేకమున సంకల్పి కలగదు.
విగుమరులను కర్గించవలెను. ఎకుమరులను పాన్సియోదదం.
కీరతనముకాదు కల్పించుకొనుకులననే గోధుములు వియ్యము
మున్నగు భాగ్యములను కొనుబాదు లేకన్నాదు. భరగ్నిపోయి
నది. కండిదిగుమతిని నిరోధించవచ్చు మారకము కర్గదని ప్రెసి
గారు నడిచింది.

నిమర్మలన్నియు సరియైన ఆధారములు లేకవిగా
నున్నవి. వినియోగించుకుండు చరిత్రములగు
కీక స్వామియ్యర గాని గూడ పొరబడింది. సైనిక
వ్యయము మితిమీరలేదు. అన్ని కేసులలోపాటే యున్నది.
నేక ప్రభావాంగము; సైనికులు సంకల్పముగా నుండవచ్చు
లాభములేదు. ఉత్తరములన్న కొండెకారులవారి యొత్తిడి
యొడేకమున తెవ్వముకు కలదు. సేవకు కర్గించి విషయమున
నర్మములన్నమును చేయబడును. తూర్పున రహస్యలో నది
హద్దునందు నేకములో ఎల్లములు నున్నవి. సైనికుల చేకము
లను పాన్సియోదదంననే నేలవ్యయము పాన్సియో. ఆ

ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి వెంటనే తోడ్పడవలెను
శక్తికొలది ఒక్క వాటానైనను కొనవలెను
అందు ఆయుర్వేద షార్క్సీ లిమిటెడ్

అనంతి పొందిన మూలధనము మూడు లక్షల రూపాయలు

వాటా (షేరు) ఒక్కటి రూ 10 చొప్పున 50 షేర్లుగా విభజించబడినది. ఇదివరకు 15 షేర్లు మాత్రమే వర్తించుచున్నవి.

ఏబదివేల రూపాయలకు మించి ఎన్నో లక్షల రూపాయలకు వాటాదార్లకు చెల్లబడినందున గూడ చాలా లాభము గలది.

శ్రీమద్రామాయణము చూడండి

ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು...

15 వేల పేర్లు 31 వ మార్చిలోగా పూర్తికావలెను

దరఖాస్తుదారు ముఖ్యంగా, కౌన్సిలర్లు మరియు
మేజర్లు ద్వారా.

సృక్రటర్:—అందఱును రేదపారసి, 19, హుస్సేన్ రోడ్డు, చివర రాను.

బట్టలరకములో మీకు కావలసినది

శివ చంద్ర క్షేత్రం

విలువగల సరకులు దొరకు స్థలము.

కొన్ని వందలతోనే యిప్పుటి కర్ణాటక రెగిస్ట్రేషన్. నమ్మకమైపోయి, విలువగలవి అగు బట్టలు మావద్ద దొరకు నను విఖ్యాతి నూ కేర్పడినది. తక్కువ ధరలో మంచివి తప్పక మావద్ద దొరకు నను నమ్మకముతో వేలకొలది కాతాబారులు మా యొద్దకు వరిగా వచ్చుచుండరు. దీనివలన మా కుశాహము మొదైనది గాన మే మీ విఖ్యాతిని నిలుపుకొనుట కేలయును వెనుదీయుట లేదు. మా వద్ద పురుషులకు, స్త్రీలకు, పిల్లలకు కూడ నుపయోగించు మంచి వస్త్రములు పట్టు, నూలు, ఉన్ని, నారబట్ట లనేకములు గలవు.

మీరు స్వయంగా వచ్చి చూచిన వాని విలువ తెలియగలదు.

విషయ గల పటముబట్టలు

చీరలు	అంగవస్త్రములు
దావణీలు	కోటుగడ్డలు
పావాడీలు	వస్త్రగడ్డలు
బాకెల్లు	పుష్పలంచారలు గుడ్డలు
రవికలు	మోఖములు [గుడ్డలు
ఫోసత్తులు	ఉరక వేషాదన పలు

జవాబు, చీవా, ఇందియా దేశములం

జిన్ని భాగమాలనుండి వచ్చిన రకములు గూడ
మూ యొద్ద నున్నవి.

ఉన్న రేక వూలుబట్టలు

స్నేహములు	పానాలు
పండ్లు	విన్నె
తాళుపాలు	అలుపాలు శఫెటా
సెరి	మొవ్వలు
కామ్యరము బట్టలు	రంగులు
	వియోల్టా పానాలు

నూలు బట్టలు

మట్టబట్టలు	బినిదినులు
కోలు	దున్నులు
చెన్నులు	నాటినులు
మొల్లులు	క్రెటోనులు
ధోవతులు	పొయిల్లు
అంగవస్త్రములు	మజిలీనులు
తువాళ్లు	టిన్నులు
కేంద్రచక్రములు	అదకపుతానులు

నా ర బ ట్ట లు

హరిందు	టోయిలటు కవరు
ద్రెస్సుకాపు	కనుమంటులు
లాను	దస్త్రము గుడ్డలు
నాప్కినాలు	కువార్లు
డానుస్కులు	నువ్వులు
బల్లల ప్రవేశము గుడ్డలు తయారు బట్టలు	
నల్లముల బల్లము	నల్లముల సూకులు

కిసినుచందు చల్లారాం, జపాను సిల్క్ హౌసు,

ప్రకటన విజ్ఞాన చిత్రశ్రీ ప్రకటన కెడెంట్ 78, 79 రతను విజ్ఞాన రోడ్డు, మదరాసు.

ಇದಕ್ಕೂ ಕೆಳಗೆ ಸಮಾನತೆ 1200 ಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು.

హైదరాబాద్ లోని డి.ఎస్.ఆర్. ఆర్ట్ గ్యాలరీలో ప్రవేశించినందుకు.

జిల్లా కార్యదర్శి 11785000 కాకితనని పోలవరం నుండి
పొందినది. తీర్మాన ముద్రాపత్రంపై.

తదవ తేషా నిమా వేళిన్ము.

మొదటి కొన్ని ప్రశ్నల తరువాత జనగణన.

శుభంబు గాధన 15078000 అనుబంధమున ను
పాఠశాల గురుకులమున, తీర్మాన మామూలమునను.

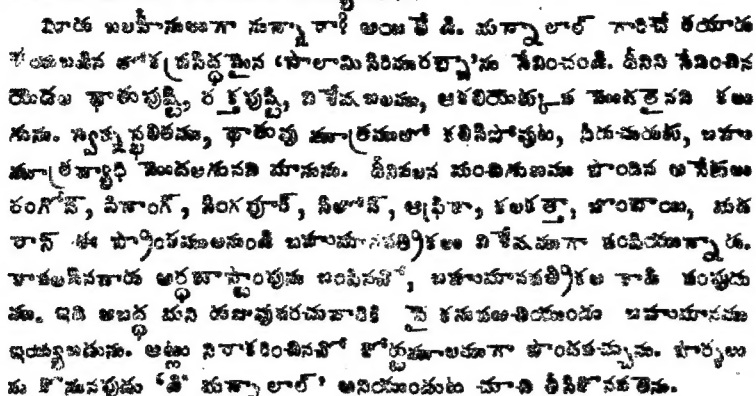
భూమి కింద బిల్లు నెంబర్ 967000 కావలసి నను తీర్మానమును
నూతన వామా సంఘమునకు, తోడనుగల చిన్నతన రాష్ట్రమున
నేను భర్తృహితమగు శ్రీమతి రంజిత్ దేవి గారి కుమార్తెయగు రామ
కెనకమ్మను అత్యున్నతముగా రక్షింపి, కొంతవరకు జరిగిన పిమ్మట శ్రీమతి
కుమార్తెగారిని తీర్మానమునకు కడపజేసిరి.

శువుల వ్యాధులు

తనకును అంటువాద్యములు తగిలినప్పుడు, తనకు వైద్య
కాలమును సంబంధించియున్న బాండుదొడ్డిలో అట్టివానిని పెట్టు
టకు 1866 నుంచి కానన ప్రభుత్వము అధికారము గలదు. కాని
కొన్ని కొన్ని సమయములలో అంటువాద్యములు తగిలినపుడును
బాండుదొడ్డిలో పెట్టుటకు వీలకలుగుటలేదు. సాగు ప్రభు
త్వమును వాద్యములు తగిలిపోవుచు వచ్చినపుడు కదిలింప
టయే భావ్యము గాదని చెప్పుచుంటే, కావున, బాండుదొడ్డు
అధికారులు, అంటువాద్యములు తగిలిపోవుచు వేసిన పెట్టుకలను
వేసిన పెట్టుకలదనో, నిర్ణయించుటకు అధికార ముండునట్లు
కాననము ప్రకరింతుమా. కొన్ని చిల్లర సమరణము గూడ చేయ
దుమా. (ను) క. వెంకటరాజి.

(1979)

డి. మన్నాలాల్, డిల్లీవేడ్డులు, సాలామిసిరీమొర బ్యాండ్ పో, బెంగళూరుసిటీ.
D. Mannalal, Salamisri Depot, Bangalore City.

(1045)

తండ్రి నివాసము: } మేనేజరు, అయిదు రోజుల వాతావరణము,
 వండిట్, మదరాసు. } రిస్. అచార్యుల గిడ్డి, బి. జి. మహదాను.

D 126 W 122) 153, జామ్యూచనీడు, హొంకాయ.

Proprietor : P. D. SAVANT,
Faneawadi, No. 144, No. BOMBAY

Handwritten signature

గంధర్వభార్య, రామవరం, (గోదావరి.)

(2412)

Printed and Published by K. Nagaraj Rao, at the Andhrapatrika Power Press, 6 & 7, Thambu Chetty Street, MADRAS.